తెలుగు వాచ
ఆరో తరగతి
(ప్రథమ భాష)
పరిశోధన, శిక్షణ సంస్థ
ంగాణ, హైదరాబాదు.

చదువగలగాలి. తెలిసిన దాని గురించి సొంతంగా రాయగలగాలి. ఒకవేళ మీరు చదువడం, మీ ఉపాధ్యాయుని సాయంతో చదువడం, రాయడం నేర్చుకోవాలి.

వలసిన అంశాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని తెలుగు పుస్తకాన్ని రూపొందించారు. మీ పుస్తకంలో సామర్థ్యాల గురించి ఒక పేజీలో ఇచ్చారు. విద్యాసంవత్సరం పూర్తయ్యేసరికి మీరు వీటిని ప్పకుండా చదువాలి.

ో బొమ్మ ఉంటుంది. వాటి గురించి మాట్లాడాలి. ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పాలి.

' అనే శీర్షికన ఉన్న సూచనలు చదివి అర్థం చేసుకొని పదాల అర్థాలు తెలుసుకొండి.

ంలోని విషయం గురించి బోధించేటప్పుడు తప్పనిసరిగ మీకు తెలియని పదాలు, వాక్యాలు, ్ంచాలి, చర్చించి తెలుసుకోవాలి.

జరుగుతున్నప్పుడు, జట్టుపనులు నిర్వహిస్తున్నప్పుడు మీరు కూడ పాల్గొనాలి, మాట్లాడాలి, ంచాలి.

ుండి' అనే పేరుతో అభ్యాసాలు ఉన్నాయి. వీటిని మీరు సొంతంగా చేయాలి. ప్రశ్నలకు మీరే జవాబులు రాయాలి. ఎట్టి పరిస్థితుల్లో గైడ్లు, స్టడీ మెటీరియల్, ప్రశ్నల జవాబులు చూసి అట్లా రాస్తె ఫార్మేటివ్ మూల్యాంకనంలో మీకు మార్కులు ఇవ్వరు.

లు, ప్రశంసకు సంబంధించిన అభ్యాసాలను మీరు మీ మిత్రుల సహాయంతో చేయవచ్చు. మీ ఉపాధ్యాయుణ్ణి అడిగి తెలుసుకొండి. వీటిని చేసిన తర్వాత మీరు ఏం చేశారు? ఎట్లా ్నరు? మొదలైనవి మీ సొంతంగా చెప్పవలసి ఉంటుంది.

ాలను ఎట్లా చేయాలో తరగతిగదిలో మీ ఉపాధ్యాయుణ్ణి అడిగి తెలుసుకోవాలి. సూచనల ులో రాసి చూపించాలి. దీనిపైన చర్చ జరిగిన తర్వాతనే మీ నోటుపుస్తకాలలో రాయాలి.

ని అభ్యాసాలను మీరే సొంతంగా చేయండి. చేయలేని వాటి గురించి మాత్రమే ఉపాధ్యాయుణ్ణి

భాషను గురించి తెలుసుకుందాం'లోని వ్యాకరణాంశాలు మీకు అర్థంకావడానికి మొదట వాటి ఆధారంగా మీకు అర్థమయ్యేటట్లు సూత్రాన్ని ఇచ్చారు. కాబట్టి ఉదాహరణలను జాగ్రత్తగా ్ంచి సూత్రాన్ని తెలుసుకోవాలి.

'నేనివి చేయగలనా?' అనే పేరుతో పట్టికలో కొన్ని వాక్యాలు ఉన్నాయి. ఒక్కొక్క వాక్యాన్ని ే 'అవును' వద్ద, చేయలేకుంటె 'కాదు' వద్ద '✓' పెట్టండి. వీటిలో మీరు చేయలేనివాటి ుడి సహాయంతో పునరభ్యాసం చేయాలి.

మీరే సొంతంగా చదువాలి. వాటి గురించి మాట్లాడాలి.

 ఇతర పుస్తకాలను, గ్రంథాలను పాఠశాల గ్రంథాలయానికి వెళ్ళి అడిగి తీసుకొని చదువాలి.

ంటువును ఉపయోగించడం అలవాటుచేసుకోవాలి. వార్తాపత్రికలు, మ్యాగజైన్లు, కథల పుస్తకాలు ుడం అలవాటుగా చేసుకోవాలి.

కరణ చేయడం, ఏకపాత్రాభినయం చేయడం, గేయాలను రాగంతో పాడడం – అభినయం ంతస్థం చేసి రాగ భావయుక్తంగా పాడడం వంటివి ఉన్నాయి. వీటిని మీరు తప్పనిసరిగా

తెలంగాణ పదం		అర్థం	తెలంగాణ పదం	
గమ్మున	–	మాట్లాడకుండ	ఇమానం	–
పిరం	–	ధర ఎక్కువ	కమ్మ	–
గొట్టు	–	కఠినం	చెవికమ్మలు	–
జరంత	–	కొంచెం	కీసా	–
లొల్లి	–	గొడవ	ఇగురం	–
మస్తు	–	ఎక్కువ	పొత్రం	–
బిరాన	–	తొందర	విసుర్రాయి	–
సైదం	–	గోధుమపిండి	అంగి	–
ముత్తెమంత	–	కొంచెం	గుల్ల	–
పైలం	–	పదిలం, జాగ్రత్త	పలారం	–
బరిగె	–	బెత్తం	గుమ్మి	–
నొసలు	–	నుదురు	కాక	–
గజ్జెలు	–	పట్టీలు / పట్టగొలుసులు	సర్వతం/సర్గత్తం	–
ఎనకసిరి	–	తరువాత	గీర, పయ్య	–
పిసరంత	–	కొంచెం	మడుగులు	–
సర్ది	–	జలుబు	కల్యమాకు	–
నివద్ది	–	నిజం	ఆగమాగం	–

కొన్ని మన జాతీయాలు

1. అందెవేసిన చేయి	13. కత్తినూరుట	25. మ
2. అడకత్తెరలో పోకచెక్క	14. కన్నుకుట్టు	26. మే
3. అద్దుపద్దు	15. కన్నులు నెత్తికెక్కు	27. మె
4. అన్నెము పున్నెము	16. కప్పల తక్కెడ	28. రెం
5. ఇల్లుగుల్లచేయు	17. కలగూరగంప	29. నో
6. అరటిపండొలిచినట్లు	18. కాలికి బుద్ధిచెప్పు	30. చేత
7. అరచేతనిమ్మపండు	19. కాలుగాలిన పిల్లి	31. తెగ
8. ఉగ్గుపాలతోపెట్టు	20. కొండపిండిగొట్టు	32. తీగ
9. కంకణముకట్టుకొను	21. నేతిబీరకాయ	33. ఎం
10. కంట్లో వత్తులేసుకుని	22. కొట్టినపిండి	34. తేనె
11. కడుపులో పెట్టుకొను	23. కొమ్ములు తిరిగినవారు	35. కు

నవ వసంతం - I

తెలుగు వాచకం (ప్రథమభాష)

ఆరో తరగతి

సంపాదకమండలి

ఆచార్య ఎన్. గోపి, పూర్వ ఉపకులపతి, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.

ఆచార్య బన్న అయిలయ్య, తెలుగుశాఖ, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం, వరంగల్ జిల్లా.

డా॥ జి. బాలశ్రీనివాస మూర్తి, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్, తెలుగుశాఖ, తెలంగాణ విశ్వవిద్యాలయం, నిజామాబాద్ జిల్లా.

డా॥ దహగాం సాంబమూర్తి, విశ్రాంత ప్రధానాచార్యుడు, ప్రభుత్వ ఉపాధ్యాయ విద్యాకళాశాల, వరంగల్.

డా॥ ముదిగంటి సుజాతారెడ్డి, విశ్రాంత అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్, ఆర్.బి.వి.ఆర్.ఆర్. కళాశాల, హైదరాబాద్.

దేశపతి శ్రీనివాస్, ఆఫీసర్ ఆన్ స్పెషల్ డ్యూటీ, ముఖ్యమంత్రి కార్యాలయం, హైదరాబాద్, తెలంగాణ.

సమన్వయం, విషయనిపుణులు

సువర్ణ వినాయక్,
కో-ఆర్డినేటర్,
ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి.,
హైదరాబాద్, తెలంగాణ.

డా॥ నన్నూరు ఉపేందర్ రెడ్డి,
సలహాదారు, విద్యా సంస్కరణలు,
పాఠశాల విద్యాశాఖ,
హైదరాబాద్, తెలంగాణ.

ముఖచిత్రం : కూరెళ్ల శ్రీనివాస్, ప్రధానోపాధ్యాయుడు, జి.ప.ఉ.పా. కుర్మేడు, నల్లగొండ జిల్లా.

పాఠ్యపుస్తక ప్రచురణ సమితి

ఎస్. జగన్నాథ రెడ్డి
సంచాలకులు,
రాష్ట్ర విద్య, పరిశోధన, శిక్షణ సంస్థ,
తెలంగాణ, హైదరాబాద్.

కె. కృష్ణమోహన్ రావు
ప్రొఫెసర్, విద్యాప్రణాళిక,
పాఠ్యపుస్తక విభాగం,
రాష్ట్ర విద్య, పరిశోధన, శిక్షణ సంస్థ,
తెలంగాణ, హైదరాబాద్.

బి. సుధాకర్
సంచాలకులు,
ప్రభుత్వ పాఠ్యపుస్తక ముద్రణాలయం
తెలంగాణ, హైదరాబాద్.

విద్యవల్ల ఎదగాలి
వినయంతో మెలగాలి

చట్టాలను గౌరవించాలి
హక్కులను పొందాలి

"నా తెలంగాణ కోటి రత్నాల వీణ"

తెలంగాణ ప్రభుత్వ ప్రచురణ, హైదరాబాద్

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ

© Government of Telangana, Hyderabad

New Edition

First Published 2015

All rights reserved

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior permission in writing of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

The copy right holder of this book is the Director of School Education, Hyderabad, Telangana

This Book has been printed on 80 G.S.M. Maplitho
Title Page 200 G.S.M. White Art Card

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ

Printed in India
at the Telangana Govt.Text Book Press,
Mint Compound, Khiratabad, Hyderabad,
Telangana.

ముందుమాట

2014 జూన్ 2వ తేదీన తెలంగాణ రాష్ట్రం ఆవిర్భవించింది. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన సందర్భంగా మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తెలంగాణ సంస్కృతి, సాహిత్యం, చరిత్రను తెలిపే విధంగా పాఠాలు ఉండాలని నిర్ణయించింది. ఇందుకోసం కవులు, రచయితలు, భాషావేత్తలు, క్షేత్రస్థాయి విషయనిపుణులతో ఒక కమిటీని నియమించింది. కమిటీ సభ్యులు ప్రస్తుతం అమల్లో ఉన్న తెలుగు పాఠ్యపుస్తకాలను పరిశీలించి తెలంగాణ సాహిత్యం, సంస్కృతి ప్రతిబింబించేటట్లు పాఠ్యపుస్తకాలను రూపొందించారు. తెలుగు సాహిత్యంపట్ల అవగాహన ఏర్పడడానికి ఇతర ప్రాంతాలకు చెందిన కవులు, రచయితల పాఠాలను కూడా పొందుపరిచారు.

భాషాసామర్థ్యాలు, సృజనాత్మకత, మానవీయ విలువలు పెంపొందించడానికి వీలుగా తెలుగు వాచకాలను రూపొందించారు. దీని ద్వారా పిల్లల్లో అవగాహన చేసుకొని ప్రతిస్పందించే సామర్థ్యాలు, స్వీయ రచనాశక్తితోపాటు దేశభక్తి, భాషాభిరుచి, ప్రకృతిచిత్రణ, చరిత్ర–సంస్కృతి, నైతికవిలువలు, పిల్లల ఆసక్తులు, సహకారం, వ్యక్తిత్వ వికాసం, జీవన నైపుణ్యం, మానవీయ విలువలు, పర్యావరణం మొదలైన ఇతివృత్తాల ఆధారంగా తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని కవులు, రచయితల ప్రాచీన, ఆధునిక సాహిత్యాల నుండి పాఠ్యాంశాలను ఎంపికచేశారు. పాఠ్యాంశాలు గేయం, స్వగతం, పద్యం, లేఖారచన, ద్విపద, కథ, వచనకవిత, జానపదకథ, పాట, సంభాషణ మొదలైన ప్రక్రియల్లో ఉన్నాయి. విస్తారపఠనానికై తెలంగాణ ప్రాంత స్ఫూర్తిదాతలైన సోమనాద్రి, వాగ్గేయకారుడు రామదాసు, మన సంస్కృతి గురించి అవగాహన కల్గించడానికి తెలంగాణ పల్లెలు–సంస్కృతి, మనజాతర–జనజాతర పాఠాలను, పిల్లల్లో ఆనందాభిరుచిని కలిగించే ఎలుకమ్మపెళ్ళి మొదలైన అంశాలను ఉపవాచకంగా పెట్టారు. ఉత్తమ వ్యక్తిత్వ నిర్మాణానికి, తెలంగాణ కళలు, కళాకారులపట్ల అభిరుచి, ఆదరణ కలిగించడానికి ఈ వాచకం తోడ్పడుతుంది.

ప్రతి పాఠంలో సామర్థ్యాల సాధనకనుగుణంగా **"ఇవి చేయండి"** శీర్షికతో అభ్యాసాలున్నాయి. ఆలోచించడం, ప్రతిస్పందించడం, అభిప్రాయాలు చెప్పడం, బహుకోణాల్లో విశ్లేషించడం, విభిన్న కోణాల్లో ఆలోచించడం, సహేతుకంగా వివరించడం, అన్వయించడం, సృజనాత్మకంగా, ప్రశంసాత్మకంగా వ్యక్తీకరించడం వీటి స్వభావం. పిల్లలు పాఠ్యపుస్తక పరిధిని దాటి నేర్చుకోవడానికి వీలుగా ప్రాజెక్టుపనుల వంటివి చేర్చారు. ఇవి స్వీయ అధ్యయనాన్ని, అదనపు / పరామర్శ గ్రంథాలను సంప్రదించడాన్ని ప్రోత్సహించేలా ఉన్నాయి. పాఠంలోని విషయాన్ని అవగాహన చేసుకొనుటకు వీలుగా సందర్భోచిత అర్థాలను 'పదాలు–అర్థాలు' పేరుతో పుస్తకం చివర చేర్చారు. వీటిలో వీలయినంత మేరకు తెలంగాణలో వినియోగించే పదజాలాన్ని పొందుపరిచారు.

ఉపాధ్యాయులు సోపానక్రమం ప్రకారం పాఠాన్ని బోధించడానికి వీలుగా పాఠంలోని విషయాలను పొందుపరిచారు. గద్య, పద్య పాఠాలను వేర్వేరుగా ఇవ్వకుండా పాఠాల స్వభావం, నిడివి ఆధారంగా వరుస క్రమంలో ఉంచారు. వ్యాకరణ సూత్రాలను సులభంగా ఆకళింపు చేసుకునేలా ఉదాహరణలు పొందుపరిచారు. భాషోపాధ్యాయులు పాఠంలోని విషయాన్ని నేరుగా బోధించకుండా పాఠ్యాంశం ముందున్న అంశాలతో ప్రారంభించాలి. తర్వాత పాఠ్యాంశాన్ని చర్చలు, ప్రతిచర్చల ద్వారా అవగాహన కల్పించాలి. ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలు అడగాలి. అభ్యాసాలపై సాధన చేయించాలి. పాఠ్యాంశంలోని జాతీయాలు, పదబంధాలు, ముఖ్యమైన సందేశాత్మక వాక్యాలు, సంఘటనల గురించి లోతైన చర్చద్వారా అవగాహన, విమర్శనాత్మక దృక్పథాన్ని పెంపొందించాలి. భాషాసామర్థ్యాల సాధనలో పాఠ్యపుస్తకం ఉపాధ్యాయుడికి ఒక సహకారి మాత్రమే. పరామర్శ గ్రంథాలను, పాఠశాల గ్రంథాలయాన్ని తాను వినియోగించుకుంటూ పిల్లలు వినియోగించుకునేటట్లు భాషావాతావరణాన్ని కల్పించాలి.

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో వచ్చిన తొలి వాచకం ఇది. కాబట్టి భాషాపరంగా లేదా ఇతర అంశాల గురించి విజ్ఞులు ఇచ్చే సలహాలు, సూచనలను ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి. స్వీకరించి తగు చర్యలు చేపడుతుంది. పాఠ్యపుస్తకాల రూపకల్పనకోసం ఎప్పటికప్పుడు సలహాలు సూచనలు ఇచ్చి ప్రోత్సహించిన తెలంగాణ రాష్ట్ర తొలి ముఖ్యమంత్రి **గౌ॥ శ్రీ కల్వకుంట్ల చంద్రశేఖరరావు** గారికి, విద్యాశాఖామంత్రి **శ్రీ కడియం శ్రీహరి** గారికి, విద్యాశాఖ పూర్వమంత్రి **శ్రీ జి.జగదీశ్ రెడ్డి** గారికి, పాఠశాల విద్యాశాఖ పూర్వ సంచాలకులు **శ్రీ ఎమ్.జగదీశ్వర్** గారికి, ప్రస్తుత సంచాలకులు **శ్రీ టి.చిరంజీవులు** గారికి, పాఠశాల విద్యాశాఖ కార్యదర్శి **శ్రీమతి రంజీవ్.ఆర్.ఆచార్య** గారికి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ సలహాదారు **డా॥ కె.వి.రమణాచారి** గారికి ప్రత్యేక ధన్యవాదాలు. ఈ వాచక రూపకల్పనలో పాల్గొన్న కమిటీ సభ్యులు, సంపాదక మండలి సభ్యులు, విషయ నిపుణులు, ఉపాధ్యాయులు, చిత్రకారులకు ధన్యవాదాలు. ఈ వాచకం పిల్లల్లో భాషాభిరుచి, సాహిత్యాభిలాష, భాషాసామర్థ్యాల సాధనకు దోహదపడి ఉత్తమ వైఖరులు కల్గిన వ్యక్తులుగా ఎదగడానికి తోడ్పడుతుందని ఆశిస్తున్నాం.

తేది : 31-01-2015 — **సంచాలకులు**

స్థలం : హైదరాబాద్. — రాష్ట్ర విద్య, పరిశోధన, శిక్షణసంస్థ, తెలంగాణ, హైదరాబాద్.

పాఠ్యపుస్తక సమీక్ష మరియు అభివృద్ధి కమిటీ సభ్యులు

విశ్వవిద్యాలయ స్థాయి

ఆచార్య రవ్వా శ్రీహరి, పూర్వ ఉపకులపతి, ద్రవిడ విశ్వవిద్యాలయం, కుప్పం.
ఆచార్య ఎన్. గోపి, పూర్వ ఉపకులపతి, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.
ఆచార్య కోవెల సుప్రసన్నాచార్య, విశ్రాంత ఆచార్యుడు, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం, వరంగల్ జిల్లా.
ఆచార్య ఎస్. వి. రామారావు, విశ్రాంత ఆచార్యుడు, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.
ఆచార్య బన్న అయిలయ్య, తెలుగుశాఖ, కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం, వరంగల్ జిల్లా.
డా॥ ఎస్. రఘు, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్, తెలుగుశాఖ, ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.
డా॥ ఎన్. రజని, తెలుగు విభాగాధిపతి, డా॥ బి. ఆర్. అంబేద్కర్ సార్వత్రిక విశ్వవిద్యాలయం, హైదరాబాద్.
డా॥ జి. బాలశ్రీనివాస మూర్తి, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్, తెలుగుశాఖ, తెలంగాణ విశ్వవిద్యాలయం, నిజామాబాద్ జిల్లా.

విద్యావేత్తలు, విషయనిపుణులు

డా॥ చుక్కా రామయ్య, విద్యావేత్త, శాసనమండలి మాజీసభ్యుడు, హైదరాబాద్.
డా॥ దహగాం సాంబమూర్తి, విశ్రాంత ప్రధానాచార్యుడు, ప్రభుత్వ ఉపాధ్యాయ విద్యా కళాశాల, వరంగల్
డా॥ నందిని సిధారెడ్డి, విశ్రాంత ఉపన్యాసకుడు, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, సిద్ధిపేట, మెదక్ జిల్లా.
డా॥ నలిమెల భాస్కర్, విశ్రాంత ఉపన్యాసకుడు, ఎస్.ఆర్.ఆర్.ఆర్. డిగ్రీ కళాశాల, కరీంనగర్ జిల్లా.
డా॥ సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి, విశ్రాంత ప్రధానాచార్యుడు, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, చండూరు, నల్లగొండ.
డా॥ ముదిగంటి సుజాతారెడ్డి, విశ్రాంత అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్, ఆర్.బి.వి.ఆర్.ఆర్. కళాశాల, హైదరాబాద్.
వేణు సంకోజు, విశ్రాంత ఉపన్యాసకుడు, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, నల్లగొండ జిల్లా.
సంగిశెట్టి శ్రీనివాస్, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్, ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల, జోగిపేట, మెదక్ జిల్లా.
దేశపతి శ్రీనివాస్, ఆఫీసర్ ఆన్ స్పెషల్ డ్యూటీ, ముఖ్యమంత్రి కార్యాలయం, హైదరాబాద్, తెలంగాణ.
డా॥ ఎన్. ఉపేందర్ రెడ్డి, సలహాదారు, విద్యా సంస్కరణలు, పాఠశాల విద్యాశాఖ, హైదరాబాద్, తెలంగాణ.
కె. కృష్ణమోహన్ రావు, ప్రొఫెసర్, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., హైదరాబాద్, తెలంగాణ.
ఎం. దీపిక, ఉపన్యాసకురాలు, విద్యా ప్రణాళిక విభాగం, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., హైదరాబాద్, తెలంగాణ.
సువర్ణ వినాయక్, కో-ఆర్డినేటర్, విద్యా ప్రణాళిక విభాగం, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., హైదరాబాద్, తెలంగాణ.
కె.రాజేందర్ రెడ్డి, కో-ఆర్డినేటర్, విద్యా ప్రణాళిక విభాగం, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., హైదరాబాద్, తెలంగాణ.
తల్లావజ్ఝల మహేష్‌బాబు, ఉపన్యాసకుడు, జిల్లా విద్యా శిక్షణ సంస్థ, నిజామాబాద్.

క్షేత్ర స్థాయి

పల్లెర్ల రామమోహన రావు, యస్.ఎ., తెలుగు, జి.ప.ఉ.పా., వేముల, మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా.
వి. చెన్నయ్య, యస్.ఎ., తెలుగు, జి.ప.ఉ.పా., జగద్గిరి నగర్, రంగారెడ్డి జిల్లా.
వొజ్జల శరత్ బాబు, తె.పం., ప్ర.ఉ.పా.(బాలుర & బాలికల), సీతాఫల్‌మండి, హైదరాబాద్.
అవుసుల భానుప్రకాశ్, యస్.ఎ., తెలుగు, జి.ప.ఉ.పా., లోనికలాన్, మెదక్ జిల్లా.
కందాడై రంగరాజు, యస్.ఎ., తెలుగు, జి.ప.ఉ.పా., రంగాపురం, రంగారెడ్డి జిల్లా.
ఎల్.ఎమ్. ప్రసాద్, తె.పం., ప్ర.ఉ.పా., హిమాయత్ నగర్, సి.పి.ఎల్., అంబర్‌పేట, హైదరాబాద్.
పల్లి మాధవి, తె.పం., భారతీయ విద్యాభవన్, ఆత్మకూరి రామారావు పాఠశాల, జూబ్లిహిల్స్, హైదరాబాద్.

పుస్తకం గురించి...

కోట్లాది హృదయాలు అనేక సంవత్సరాలపాటు ఆకాంక్షించిన ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు అనే మహత్తర సంకల్పం నెరవేరింది. తెలంగాణ ప్రత్యేక రాష్ట్రం అవతరించింది. ఈ సందర్భంలో పాఠ్యపుస్తకాల మార్పు అవసరమని గుర్తించడం జరిగింది.

ఆణెము అనగా దేశము అని అర్థం. తెలుగు, ఆణెము కలిసి 'తెలంగాణము' ఆయింది. అనగా తెలుగు మాట్లాడే ప్రాంతం అని అర్థం. అంటే మన తెలంగాణ రాష్ట్రం అనేక వందల సంవత్సరాలుగా తెలుగు భాషాసాహిత్య సాంస్కృతిక ఫలాన్ని పుష్కలంగా పండించిన పుడమి. మన తేట తెనుగు నేలలో ఎంతో సంపన్నమైన భాషాసంపద ఉన్నది. అత్యంత సహజమైన పలుకుబడులున్నాయి. మాట తీరులో, రాత పద్ధతుల్లో అచ్చమైన ఆత్మీయత గుభాళిస్తుంది. నేటికీ పల్లెసీమల్లో తెలంగాణ తెలుగు పరిమళం అందరికీ పరిచయమైనదే. అయితే – ఇంతటి ఘనమైన తెలంగాణపు తెలుగుభాషకు ఇప్పటివరకు పెద్దగా గుర్తింపు లభించలేదు. అందువల్ల మనదైన భాషా సాహిత్య అస్తిత్వాన్ని పాఠ్యపుస్తకాలలో ప్రవేశపెట్టడం ఒక పవిత్రమైన బాధ్యత. ఈ బాధ్యతను నిర్వర్తించే క్రమంలో రచయితలు, సంపాదకులు తమకు సాధ్యమైనంత రీతిలో కృషిచేశారు. తెలంగాణపు తీయని తెలుగును, పసిడి పలుకుబడులను తిరిగి ఈతరానికి చక్కగా పరిచయం చేయడానికి నూతన పుస్తకాలు మనముందుకు వచ్చాయి. ఉపాధ్యాయులు కూడా తమ విధ్యుక్త బాధ్యతల్ని, పరిపూర్ణంగా నిర్వహిస్తారని విశ్వసిస్తున్నాం.

ఈ నేలలో వేలమంది కవులు, రచయితలు, కళాకారులు జన్మించారు. వీరిలో పలువురు ప్రతిభావంతులకు వారి స్థాయికి తగిన గుర్తింపురాలేదు. పాఠ్యపుస్తక రూపకల్పన చేసే క్రమంలో అందరి రచనల్నీ పరిగణనలోకి తీసుకోవడం జరిగింది. పాఠ్యపుస్తక నిర్మాణ, నియమాలకు లోబడగలిగే ఆదర్శవంతమైన అంశాల్ని స్వీకరించడం జరిగింది. పాఠ్యాంశాల ఎంపికలో – ఆరవ తరగతి విద్యార్థుల అవగాహనాస్థాయి, వారి భాష, లేఖన సామర్థ్యాలను పరిగణనలోనికి తీసుకోవడం జరిగింది. ఈ నేపథ్యంలో ప్రతి పాఠ్యభాగాన్ని ఆచి తూచి రూపొందించడం జరిగింది.

భాష, సాహిత్యాల తాలూకు పాఠ్యాంశాలు విద్యార్థినీ విద్యార్థుల్లో నైతిక, మానవీయ విలువల్ని పెంపొందించేందుకు తోడ్పడుతాయి. హృదయాలలో ఆర్ద్రతను పెంపొందిస్తాయి. సమాజం పట్ల ఆదరణను, గౌరవాన్ని పెంచేందుకు ప్రేరణనిస్తాయి. ఒక తరంనుండి మరొక తరానికి స్థానీయ సంప్రదాయాలను సంస్కృతిని ప్రసారం చేసేందుకు వాహకాలుగా మారుతాయి. చిన్నారుల్లో దాగివున్న సృజనాత్మకతను వెలికితీసేందుకు ఉపకరణాలవుతాయి. భాషాసాహిత్య పాఠ్యాంశాలకు ఉన్న బలాన్ని, సంపూర్ణంగా అంచనాలోనికి తీసుకొని ప్రస్తుత పాఠ్యపుస్తక రూపకల్పన జరిగింది. విద్యార్థినీ విద్యార్థులు పాఠ్యగ్రంథంలో సూచించిన పద్ధతిలో అభ్యసిస్తే ఆశించిన భాషా ఫలాలన్నీ అందుకోగలుగుతారు.

భాషను చక్కగా బ్రతికించగలిగే గొప్ప ఔషధం పాఠ్యపుస్తకం. సెకండరీ విద్యాస్థాయిలో పాఠ్యపుస్తకం పట్ల ఏర్పడిన అభిరుచి విద్యార్థినీ విద్యార్థుల్ని ఆయా అంశాలవైపు ఆకర్షిస్తుంది. వారు ఏస్థాయికి చేరుకున్నా ఆ అభిరుచి ఏమాత్రం తగ్గదు. ఈ వాస్తవికతను దృష్టిలో పెట్టుకునే పాఠ్యాంశాల ఎంపిక, రూపకల్పన జరిగింది.

విజ్ఞానశాస్త్రంలో ప్రయోగశాల వంటిదే తెలుగు బోధనకు గ్రంథాలయం కూడా. గ్రంథాలయాన్ని వినియోగించాలి. తెలుగు పాఠ్యపుస్తక అభ్యాసాలు విద్యార్థినీ విద్యార్థుల భాషాసక్తులకు మెరుగులు పెడుతాయి. వారిలో భాషాసాహిత్య అధ్యయనాల పట్ల అభిలాష అభ్యాస అంశాల ద్వారా పెంపొందుతుంది. అభ్యాసాలతో భాష పట్ల అవగాహన, పరిజ్ఞానం పెరుగుతాయి. అభ్యాసాలను విద్యార్థినీ విద్యార్థులు సంపూర్ణస్థాయిలో సాధన చేస్తే పాఠ్యపుస్తకానికి పరిపూర్ణత లభిస్తుంది. అయితే తెలంగాణలో వినియోగిస్తున్న క్రియాపదాల విషయంలో ఏకాభిప్రాయం చోటుచేసుకోనందున ప్రస్తుతం శిష్ట వ్యవహారిక భాషను వినియోగించడం జరిగింది.

తెలంగాణ సాంస్కృతిక అస్తిత్వాన్ని ప్రతిబింబించే విధంగా రూపుదిద్దుకున్న ఈ పాఠ్యపుస్తకం మీకు అనేక సంవత్సరాలపాటు భాషా సాహిత్య వికాసంలో మార్గదర్శిగా మారుతుందనే విశ్వాసం ఉన్నది.

తేది : 31-01-2015
స్థలం : హైదరాబాద్.

పాఠ్యపుస్తక అభివృద్ధి కమిటి,
తెలంగాణ రాష్ట్రం.

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ

ఉపాధ్యాయులకు సూచనలు

- ఉపాధ్యాయుల పనిభారాన్ని, పనిదినాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని ఆచరణకు వీలుగా పాఠ్యాంశాల సంఖ్యను తగ్గించి రూపొందించిన వాచకం ఇది. ఒక నెలలోని పనిదినాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని మాసవారీగా పాఠాలను కేటాయించారు.
- **"ముందుమాట, పాఠ్యపుస్తకం ద్వారా సాధించాల్సిన సామర్థ్యా"లను** తప్పనిసరిగా చదువాలి. **"విద్యార్థులకు సూచన"**లను ముందుగా మీరు చదువాలి. వాటిని మీ పిల్లలతో చదివించాలి. వారికి అవి అర్థమైనాయో లేదో పరిశీలించాలి.
- ఈ వాచకాన్ని 180 కాలాంశాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని రూపొందించారు. వీటిలో 168 కాలాంశాలు పాఠ్యాంశాల బోధనకు, మిగతా కాలాంశాలను ఉపవాచకంలోని అంశాలను చర్చించడానికి వినియోగించాలి.
- ఉపవాచకంలోని ఒక్కొక్క పాఠానికి 2 కాలాంశాలు వినియోగించాలి.
- ఉపవాచకాన్ని పిల్లలతో తప్పక చదివించాలి. ముఖ్యాంశాలపైన మాట్లాడించాలి. పఠనావగాహనకు సంబంధించిన అభ్యాసాలను రూపొందించి నిర్వహించాలి.
- సగటున ఒక్కొక్క పాఠానికి 14 కాలాంశాలు అవసరమవుతాయి.
- వీటిలో **"ఆలోచించండి మాట్లాడండి, నేపథ్యం / ఉద్దేశం, కవిపరిచయం, విద్యార్థులకు సూచనలు"** శీర్షికన ఇచ్చిన అర్థసంగ్రహణ కృత్యాలకు రెండు కాలాంశాలను వినియోగించుకోవాలి.
- పాఠ్యాంశ విషయంపై చర్చించి అవగాహన కల్పించడానికి పాఠంలోని విషయం నిడివిని బట్టి రెండు నుండి నాలుగు కాలాంశాల వరకు కేటాయించుకోవాలి. ఇందుకనుగుణంగా పాఠాన్ని విభజించి రోమన్ అంకెల్లో సూచించారు.
- **"ఇవిచేయండి"** లో ఇచ్చిన అభ్యాసాలలో **విని, అర్థం చేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం** అభ్యాసానికి 1 కాలాంశం, **ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని ప్రతిస్పందించడం** అభ్యాసానికి 1 కాలాంశం, **స్వీయరచన** అభ్యాసానికి 2 కాలాంశాలు, **సృజనాత్మకత / ప్రశంస** అభ్యాసానికి 1 కాలాంశం, **పదజాలం, వ్యాకరణాంశాలకు** కలిపి 2 కాలాంశాలు, **"ప్రాజెక్టుపని"**ని ప్రదర్శింపజేసి చర్చించడానికి 1 కాలాంశాన్ని కేటాయించుకోవాలి.
- పాఠం ప్రారంభంలో ఇచ్చిన **'ఆలోచించండి - మాట్లాడండి'** అనే అంశాలు ఉన్ముఖీకరణకు సంబంధించినవి. వీటిని పూర్తి తరగతి కృత్యంగా నిర్వహించాలి.
- పాఠ్యాంశం ఉద్దేశం / నేపథ్యం, పాఠ్యభాగ వివరాలు, కవిపరిచయంలోని అంశాలను పిల్లలతో చదివించి చర్చించాలి.
- **"విద్యార్థులకు సూచనలు"**లోని అర్థసంగ్రహణకృత్యాలను వ్యక్తిగత కృత్యాలుగా నిర్వహించాలి. ఇందుకోసం తరగతి గదిలో తప్పనిసరిగా నిఘంటువులను అందుబాటులో ఉంచాలి.
- పాఠంలోని విషయం పట్ల పిల్లలకు అవగాహన కల్పించడానికి చర్చాపద్ధతి, ప్రశ్నోత్తర పద్ధతి, కథాకథనం, ప్రదర్శనా పద్ధతి, నాటకీకరణ వంటి పద్ధతులను ఆయా పాఠాల స్వభావాన్ని బట్టి ఉపయోగించాలి. పాఠం మధ్యలో **'ఆలోచించండి-చెప్పండి'** అనే పేరుతో గడిలో ప్రశ్నలున్నాయి. వీటిని పాఠం బోధించే సమయంలో అడగాలి. ఆలోచించి జవాబులు చెప్పమనాలి.
- పాఠం బోధించడమంటే విషయాన్ని వివరించడం మాత్రమే కాదు. దాంట్లోని విలువలను, కవి హృదయాన్ని, అంతరార్థాన్ని పిల్లలు అర్థం చేసుకునేలా చూడాలి. ఇందుకోసం ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలు అడగాలి. పదబంధాలు, జాతీయాలు, ఆలోచనాత్మక, సందేశాత్మక వాక్యాలపట్ల చర్చద్వారా, ప్రశ్నించడం ద్వారా పిల్లలే అవగాహన పొందేటట్లు చేయాలి. పిల్లల అభిప్రాయాలను చెప్పించడం, సమకాలీన అంశాలతో అన్వయించడం, బహుకోణాల్లో విశ్లేషించడం జరగాలి.
- **"ఇవిచేయండి"**లోని అభ్యాసాలు పిల్లల భాషాసామర్థ్యాలను పెంపొందించడానికి ఉద్దేశించినవి. వీటిని పిల్లలే సొంతంగా రాసేటట్లు చూడాలి.
- ఒక్కొక్క అభ్యాసానికి కేటాయించిన కాలాంశాలలో పిల్లలు వాటిని ఎట్లా రాయాలో అవగాహన కల్పించాలి. పిల్లలు రాసిన అంశాలను పరిశీలించి సరిదిద్దాలి.
- పిల్లలు సొంతంగా రాయడాన్ని ప్రోత్సహించాలి. గైడ్లు, స్టడీమెటీరియల్ళ్ళు, ప్రశ్నల బ్యాంకులు వంటివి చూసి రాయడాన్ని పూర్తిగా నిషేధించాలి. ఎందుకంటే పరీక్షల్లో పుస్తకంలోని ప్రశ్నలు ఉన్నవి ఉన్నట్లుగానే రావు. ఇట్లాంటి స్వభావం కలిగిన ప్రశ్నలు వస్తాయి. పాఠంలోని అభ్యాసాలను సొంతంగా రాయగల్గిన పిల్లలు మాత్రమే వీటికి సమాధానాలు రాయగల్గుతారు.
- **"విని, అర్థంచేసుకొని ఆలోచించి మాట్లాడడం"** అంశానికి సంబంధించిన ప్రశ్నలను పూర్తి తరగతి కృత్యంగా నిర్వహించాలి. **"ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని ప్రతిస్పందించడం"** అంశానికి ఉద్దేశించిన అభ్యాసాలను వ్యక్తిగత కృత్యంగా నిర్వహించాలి.
- **"స్వీయరచన"** అభ్యాసంలోని లఘుసమాధాన ప్రశ్నలను పాఠం బోధించేటప్పుడే ఇంటిపనిగా ఇవ్వాలి. వ్యాసరూప సమాధాన ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయడానికి పూర్తి తరగతి గదిలో చర్చ నిర్వహించాలి. ఆ తర్వాత వ్యక్తిగతంగా రాయించాలి. వాటిని చదివించాలి. పిల్లలు రాసిన అంశాలను భావాత్మకంగా, వాక్యాలు, పదాలు, అక్షరదోషాల పరంగా సరిచేయాలి.

- **"సృజనాత్మకత/ప్రశంస"** కు సంబంధించిన ప్రశ్నలకు పిల్లలు సమాధానాలు రాయడానికి తగిన ఉదాహరణలిచ్చి అవగాహన కల్పించాలి. జట్లలో రాయమనాలి. వీటిని ప్రదర్శింపజేసి చర్చద్వారా సరిదిద్దాలి. ఆ తరువాత వీటిని వ్యక్తిగతంగా రాయమనాలి
- **"ప్రాజెక్టు పనుల"**ను కూడా ఇదేవిధంగా నిర్వహించాలి.
- **"పదజాల వినియోగం, భాషను గురించి తెలుసుకుందాం"**లోని అభ్యాసాలపై కొన్ని ఉదాహరణలతో అవగాహన కల్పించాలి.
- పాఠం పూర్తి కావడమంటే **'ఆలోచించండి మాట్లాడండి'** అనే ఉన్ముఖీకరణ అంశంతో మొదలుకొని పాఠంలో చివర ఇచ్చిన **'సూక్తి'** వరకు అన్ని అంశాలను ప్రణాళికాబద్ధంగా నిర్వహించి అవగాహన కల్పించడం. ఇందుకనుగుణంగా ఉపాధ్యాయులు తయారుకావాలి.
- ఇందుకోసం ఉపాధ్యాయులు వార్షిక, పాఠ్య ప్రణాళికలు రూపొందించుకోవాలి.
- వార్షిక ప్రణాళికలో కింది అంశాలుంటాయి.

  1) తరగతి 2) సబ్జెక్టు (విషయం) 3) అవసరమైన కాలాంశాల సంఖ్య

  4) విద్యాసంవత్సరం పూర్తయ్యేసరికి సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు

  5) మాసవారీగా పాఠాల విభజన

మాసం పేరు	బోధించే పాఠం	అవసరమైన కాలాంశాలు	అవసరమైన వనరులు / సామగ్రి	నిర్వహించాల్సిన కార్యక్రమాలు, సి.సి.ఇ.

  6) ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందనలు 7) ప్రధానోపాధ్యాయుని సలహాలు, సూచనలు

- ఒక పాఠాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకుని పాఠ్యప్రణాళికను కింది విధంగా రూపొందించుకోవాలి.

  1) పాఠం పేరు 2) అవసరమైన కాలాంశాల సంఖ్య 3) పాఠం ద్వారా సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు

  4) కాలాంశాల వారీగా విభజన

కాలాంశం సంఖ్య	బోధనాంశం	బోధన వ్యూహం	సామగ్రి	మూల్యాంకనం

  5) ఉపాధ్యాయుడి తయారీ (సంసిద్ధత), అదనపు సమాచారసేకరణ 6) ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందనలు

- ప్రతికాలాంశంలో భాషాబోధనను కింది సోపానాల ప్రకారం నిర్వహించాలి. అవి –
  - I. **ఉపోద్ఘాతం** : పలుకరింపు, ఉన్ముఖీకరణ, శీర్షికా ప్రకటన, ఉద్దేశం, కవిపరిచయం లేదా పలకరింపు, పునశ్చరణ.
  - II. **పాఠ్యాంశబోధన చర్చ – అవగాహన** : విద్యార్థుల ప్రకాశ పఠనం, ఉపాధ్యాయుల ఆదర్శ పఠనం, మౌనపఠనం, అర్థసంగ్రహణం, పాఠ్యాంశ విషయంపై చర్చ – అవగాహన.
  - III. **'ఇవి చేయండి'** ఆధారంగా సామర్థ్యాల సాధన.
- భాషాబోధనను పాఠ్యపుస్తకాలకే పరిమితం చేయకూడదు. పాఠశాల గ్రంథాలయాన్ని, అంతర్జాలాన్ని (ఇంటర్నెట్), మేగజైన్‌లు, వార్తాపత్రికలు, బాలసాహిత్యం వంటివి ఉపయోగించుకునేటట్లు చూడాలి.
- తరగతి గదిలో పిల్లలు స్వేచ్ఛగా మాట్లాడడం, ప్రశ్నించే వాతావరణాన్ని కల్పించాలి.
- తరగతి గదిలో భాషావాతావరణాన్ని కల్పించడానికి అవసరమైన నిఘంటువులు, కవుల జీవిత చరిత్రలు, దృశ్యశ్రవణ సామగ్రి వంటివి సమకూర్చుకొని వినియోగించాలి. ఇంటర్నెటు ఉంటే కవి పరిచయం కోసం వాడుకోవాలి.
- పాఠశాలలో భాషాభివృద్ధికి దోహదపడే కార్యకలాపాలు, భాషోత్సవాలు, బాలకవిసమ్మేళనాలు, వక్తృత్వ, వ్యాసరచన పోటీలు, వార్షికోత్సవాలు వంటివి నిర్వహించాలి.
- పిల్లలు రాసిన సృజనాత్మక అంశాలను సంకలనం చేసి తరగతి గదిలో ప్రదర్శించాలి.
- ఏ పాఠాన్ని (అంశాన్ని) బోధిస్తున్నా సందర్భానుసారంగా నైతిక, మానవీయ విలువలు, కళలు, సంస్కృతి, జాతీయత, సమానత్వం, శాస్త్రీయదృష్టి, పర్యావరణ పరిరక్షణ, ప్రత్యేకావసరాలు గల పిల్లలపట్ల సహానుభూతి తదితరాంశాలపై చర్చింపజేయాలి.
- సిలబస్ పూర్తికావడమంటే పాఠాలు పూర్తిచేయడం మాత్రమే కాదు. పాఠాల ఆధారంగా సామర్థ్యాలు సాధించడం. కాబట్టి పాఠం చివర ఇచ్చిన స్వీయ మూల్యాంకనం ఆధారంగా నిర్ధారించి, అవసరమైతే పునరభ్యాసం కలిగించాలి.

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ

వందేమాతరం

- బంకించంద్ర ఛటర్జీ

వందేమాతరం, వందేమాతరం
సుజలాం సుఫలాం మలయజ శీతలాం
సస్యశ్యామలాం మాతరం; వందేమాతరం
శుభ్రజ్యోత్స్నా పులకిత యామినీం
ఫుల్ల కుసుమిత ద్రుమదళ శోభినీం
సుహాసినీం సుమధుర భాషిణీం
సుఖదాం వరదాం మాతరం వందేమాతరం.

జాతీయ గీతం

- రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్

జనగణమన అధినాయక జయహే !
భారత భాగ్య విధాతా !
పంజాబ సింధ్ గుజరాత మరాఠా,
ద్రావిడ ఉత్కళ వంగా !
వింధ్య హిమాచల యమునా గంగా,
ఉచ్ఛల జలధి తరంగా !
తవ శుభనామే జాగే !
తవ శుభ ఆశిష మాగే !
గాహే తవ జయ గాథా !
జనగణ మంగళదాయక జయహే !
భారత భాగ్య విధాతా !
జయహే ! జయహే ! జయహే !
జయ జయ జయ జయహే !

ప్రతిజ్ఞ

- పైడిమర్రి వేంకట సుబ్బారావు

భారతదేశం నా మాతృభూమి.
భారతీయులందరూ నా సహోదరులు.
నేను నా దేశాన్ని ప్రేమిస్తున్నాను.
సుసంపన్నమైన, బహువిధమైన నా దేశ వారసత్వ సంపద నాకు గర్వకారణం.
దీనికి అర్హత పొందడానికి సర్వదా నేను కృషి చేస్తాను.
నా తల్లిదండ్రుల్ని, ఉపాధ్యాయుల్ని, పెద్దలందర్నీ గౌరవిస్తాను.
ప్రతివారితోను మర్యాదగా నడుచుకొంటాను.
జంతువులపట్ల దయతో ఉంటాను.
నా దేశంపట్ల, నా ప్రజలపట్ల, సేవానిరతి కలిగి ఉంటానని ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను.
వారి శ్రేయోభివృద్ధులే నా ఆనందానికి మూలం.

రూపకల్పనలో పాల్గొన్నవారు

సువర్ణ వినాయక్, కో-ఆర్డినేటర్,
విద్యాప్రణాళిక, పాఠ్య పుస్తక విభాగం,
రాష్ట్ర విద్య, పరిశోధన, శిక్షణ సంస్థ, తెలంగాణ, హైదరాబాద్.

అవుసుల భానుప్రకాశ్, యస్.ఎ., తెలుగు,
జి.ప.ఉ.పా., లోనికలాన్, మెదక్ జిల్లా.

వొజ్ఝల శరత్ బాబు, భాషోపాధ్యాయుడు,
ప్ర.ఉ.పా., సీతాఫల్‌మండి, హైదరాబాద్.

ఎల్.ఎమ్. ప్రసాద్, భాషోపాధ్యాయుడు,
ప్ర.ఉ.పా., సి.పి.ఎల్., అంబర్‌పేట, హైదరాబాద్.

పల్లి మాధవి, భాషోపాధ్యాయిని,
భారతీయ విద్యాభవన్, ఆత్మకూరి రామారావు పాఠశాల,
జూబ్లిహిల్స్, హైదరాబాద్.

కొండు జనార్ధన్, యస్.ఎ., తెలుగు,
జి.ప.ఉ.పా. మంచిర్యాల, ఆదిలాబాద్ జిల్లా.

అల్వాల లక్ష్మణ మూర్తి, యస్.ఎ., తెలుగు,
జి.ప.ఉ.పా. ఊరుకొండపేట, మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా.

డా॥ బి.వి.యన్.స్వామి, ఉపాధ్యాయులు,
జిల్లా విద్యా శిక్షణా సంస్థ, కరీంనగర్ జిల్లా.

మేడిశెట్టి రవిచంద్ర, భాషోపాధ్యాయుడు,
జి.ప.ఉ.పా., మార్చాల, మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా

కందాడై రంగరాజు, యస్.ఎ., తెలుగు,
జి.ప.ఉ.పాఠశాల, రంగాపురం, రంగారెడ్డి జిల్లా.

వి. చెన్నయ్య, యస్.ఎ., తెలుగు,
జి.ప.ఉ.పా., జగద్గిరి నగర్, రంగారెడ్డి జిల్లా.

పల్లెర్ల రామమోహన రావు, యస్.ఎ., తెలుగు,
జి.ప.ఉ.పా., వేముల, మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా.

తమ్మళి స్వరూపరాణి, యస్.ఎ., తెలుగు,
జి.ప.ఉ.పా. బీరంగూడ, మెదక్ జిల్లా.

కర్ర రమేష్, యస్.ఎ., తెలుగు,
జి.ప.ఉ.పా. రేచిని, ఆదిలాబాద్ జిల్లా.

ఎం.డి. హమీద్, భాషోపాధ్యాయుడు,
జి.ప.సె.పా., జంగాలపల్లి, వరంగల్ జిల్లా.

డి.వి. సుధాకర్‌రావు, యస్.ఎ., తెలుగు,
జి.ప.ఉ.పా., చౌదర్‌పల్లి, మహబూబ్‌నగర్ జిల్లా.

గంగుల చిన్నన్న, భాషోపాధ్యాయుడు,
జి.ప.సె.పా., ఏల్వి, ఆదిలాబాద్ జిల్లా.

చక్రవర్తుల శ్రీనివాస్, భాషోపాధ్యాయుడు,
జి.ప.ఉ.పా., చర్లపల్లి, వరంగల్ జిల్లా.

పెద్దింటి అశోక్‌కుమార్, ఉపాధ్యాయుడు,
యు.పి.ఎస్. రామాజీపేట, కరీంనగర్ జిల్లా.

చిత్రకారులు

కూరెళ్ళ శ్రీనివాస్, ప్రధానోపాధ్యాయులు,
జి.ప.ఉ.పా. కుర్మేడు, నల్గొండ జిల్లా.

బి. కిషోర్ కుమార్, ఉపాధ్యాయుడు,
యు.పి.ఎస్. ఉట్కూర్, నల్గొండ జిల్లా.

కూరెళ్ళ రాఘవాచారి, డ్రాయింగ్ మాస్టర్,
జి.ప.ఉ.పా. నకిరేకల్, నల్గొండ జిల్లా.

దాసి సుదర్శన్, చిత్రకారులు,
నాగార్జునసాగర్, నల్గొండ జిల్లా.

గుండు శ్రీనివాస్, చిత్రకారుడు,
మిర్యాలగూడ, నల్గొండ జిల్లా.

కె.బాబు, ప్రధానోపాధ్యాయులు,
జి.ప.ఉ.పా. వడ్డిపల్లి, నిజామాబాద్ జిల్లా.

టి.వి. రాంకిషన్, డ్రాయింగ్ మాస్టర్
జి.ప.ఉ.పా. దుద్దెడ, మెదక్ జిల్లా.

వడ్డేపల్లి వెంకటేష్, ఉపాధ్యాయులు,
పి.ఎస్., సోమవరం, నల్గొండ జిల్లా.

చెంచల వెంకట రమణ, ఉపాధ్యాయులు,
పి.ఎస్., టేకుమట్ల, నల్గొండ జిల్లా.

పి. అండాళమ్మ, చిత్రకారిణి
అంబర్‌పేట, హైదరాబాద్.

డి.టి.పి., లే ఔట్ & డిజైనింగ్ : మల్లంపాటి కృష్ణారావు, రశ్మి గ్రాఫిక్స్, హైదరాబాద్.

ఈ పాఠ్యపుస్తకం ద్వారా విద్యార్థులు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు

I. విని, అర్థంచేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

- ఉపన్యాసాలు, సందేశాలు, వక్తృత్వాలు, వార్తలు, కథలు విని, అర్థంచేసుకొని, ప్రతిస్పందించగలగాలి.
- స్వీయ అభిప్రాయాలను, కారణాలను చెప్పగలగాలి.
- తమ ఇష్టాయిష్టాలను, ఆసక్తులను గూర్చి చెప్పగలగాలి.
- సమర్థిస్తూ లేదా విభేదిస్తూ / విశ్లేషిస్తూ మాట్లాడగలగాలి.
- పద్య తాత్పర్యాలను, గేయ/పాఠ సారాంశాలను, కథలను చెప్పగలగాలి.
- కవి యొక్క ఆలోచనను, పాత్రల స్వభావాన్ని వివరించి చెప్పగలగాలి.

II. ధారాళంగా చదువడం - అర్థంచేసుకొని ప్రతిస్పందించడం

- పద్యం, వచనం, పాట, గేయం, వచనకవిత, జానపదకథ, సంభాషణ, స్వగతం తదితర అంశాలను శైలీభేదంతో అవగాహనతో చదువగలగాలి.
- అపరిచిత పద్య, గద్య అంశాలను చదివి, అర్థంచేసుకొని ప్రతిస్పందించగలగాలి.
- చదువుతున్న అంశాల్లోని కీలకాంశాలు గుర్తించి రాయగలగాలి. శీర్షికలు సూచించగలగాలి.
- చదివిన అంశాలను విశ్లేషించడం, పోలికలను గుర్తించడం, పట్టికారూపంలో రాయడం మొదలైనవి చేయగలగాలి.
- చదివిన అంశంలోని జాతీయాలు, సామెతలు గుర్తించగలగాలి.

III. స్వీయరచన

- పాఠాల నుండి సూచిత అంశాలకు సారాంశాలు, భావాలు సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి.
- తాము అర్థం చేసుకొన్న విషయాలను, తెలిసిన విషయాలను స్పష్టంగా రాయగలగాలి.
- తెలుసుకొన్న అంశాన్ని సమర్థిస్తూ కారణాలు వివరిస్తూ, విశ్లేషిస్తూ సొంత మాటల్లో రాయగలగాలి.
- విరామచిహ్నాలను పాటిస్తూ, వాక్యభేదాలను సందర్భోచితంగా ఉపయోగించి రాయగలగాలి.
- భావాలను క్రమపద్ధతిలో సరైన పదజాలాన్ని ఉపయోగించి దోషరహితంగా రాయగలగాలి.

IV. సృజనాత్మకత/ప్రశంస

- తను చదివిన, అనుభవంలోఉన్న, విన్న, చూసిన అంశాలను వర్ణించి రాయగలగాలి.
- కథలు, కవితలు అల్లడం, పాత్రలు పోషించడం, పాటలను, గేయాలను పాడడం, కథలు, కవితలు, గేయాలు రాయడం, బొమ్మలను చూసి సంభాషణలను, కథలను రాయడం మొదలైనవి చేయగలగాలి.
- లేఖలు, వ్యాసాలు, సంభాషణలు, పట్టిక, ఆత్మకథ మొదలైనవి రాయగలగాలి.
- జాతీయాలు, సామెతలు ఉపయోగించి కథను రాయగలగాలి.
- ఇతర భాషలు, మతాలు, సంస్కృతులను అర్థంచేసుకొని, మంచిని గ్రహించి, గౌరవించగలగాలి.
- తోటి బాలికలు, ప్రత్యేకావసరాలు గల పిల్లలు మనతో సమానమని గుర్తించి వాళ్ళలోని గొప్పతనాన్ని ప్రశంసించగలగాలి.

V. పదజాల వినియోగం

- ప్రకృతి వికృతులు, సమానార్థకపదాలు, ధ్వన్యనుకరణ పదాలు, వ్యతిరేకపదాలు, జాతీయాలు, సామెతలు గుర్తించి, అవగాహన చేసుకొని, కొత్తపదాలతోపాటు సొంత వాక్యాలలో ఉపయోగించగలగాలి.
- నిఘంటువును ఉపయోగిస్తూ, స్వీయ అధ్యయనం చేయగలగాలి.
- మాండలిక భాషారూపాలను గుర్తించి వినియోగించగలగాలి.

VI. భాషను గూర్చి తెలుసుకుందాం

- వ్యాకరణాంశాలపట్ల అవగాహన పెంచుకోవడం. వర్ణమాల, విభాగాలు, భాషాభాగాలు, విభక్తులు, ద్వంద్వసమాసం, పదాలు కలపడం, విడదీయడం మొదలైన వాటిని చేయగలగాలి.

6వ తరగతి

విషయసూచిక

క్ర.సం.	పాఠం పేరు	కవి / రచయిత	ఇతివృత్తం	ప్రక్రియ	నెల	పుట
1.	అభినందన	శేషం లక్ష్మీనారాయణాచార్య	దేశభక్తి/శ్రమగౌరవం	గేయం	జూన్	2
2.	స్నేహబంధం	మూలం : చిన్నయసూరి	నైతికవిలువలు	కథ	జులై	10
3.	వర్షం	పల్లా దుర్గయ్య	ప్రకృతి చిత్రణ	ఆధునిక పద్యం	జులై	20
4.	లేఖ		చరిత్ర-సంస్కృతి	లేఖ/యాత్ర	ఆగస్టు	30
5.	శతకసుధ	శతక కవులు	నైతిక విలువలు	పద్యం	ఆగస్టు	42
6.	పోతన బాల్యం	వానమామలై వరదాచార్యులు	పిల్లల ఆసక్తులు	పద్యం	సెప్టెంబర్	54
7.	ఉడుత సాయం	గోన బుద్ధారెడ్డి	సహకారం	ద్విపద	అక్టోబర్	64
8.	చెరువు		సంస్కృతి/పర్యావరణం	స్వగతం	నవంబర్	74
9.	చీమలబారు	పొట్లపల్లి రామారావు	వ్యక్తిత్వవికాసం	వచనకవిత	నవంబర్	84
10.	బాలనాగమ్మ		సాహసం	జానపదకథ	డిసెంబర్	94
11.	పల్లెటూరి పిల్లగాడా!	సుద్దాల హనుమంతు	మానవీయ విలువలు బాలకార్మికులు	పాట	జనవరి	108
12.	కాపాడుకుందాం		పర్యావరణం	సంభాషణ	ఫిబ్రవరి	118

ఉపవాచకం

1.	సోమనాద్రి	జులై	131
2.	మన జాతర - జన జాతర	ఆగస్టు	136
3.	ఎలుకమ్మ పెళ్ళి	సెప్టెంబర్	141
4.	తెలంగాణ పల్లెలు - సంస్కృతి	నవంబర్	145
5.	వాగ్గేయకారుడు రామదాసు	డిసెంబర్	151
	పదాలు - అర్థాలు & విశేషాంశాలు		159

★ పువ్వు గుర్తుగల పద్యాలు కంఠస్థం చేయాలి.

1. అభినందన

- శేషం లక్ష్మీనారాయణాచార్య

బొమ్మను చూడండి - ఆలోచించండి - మాట్లాడండి

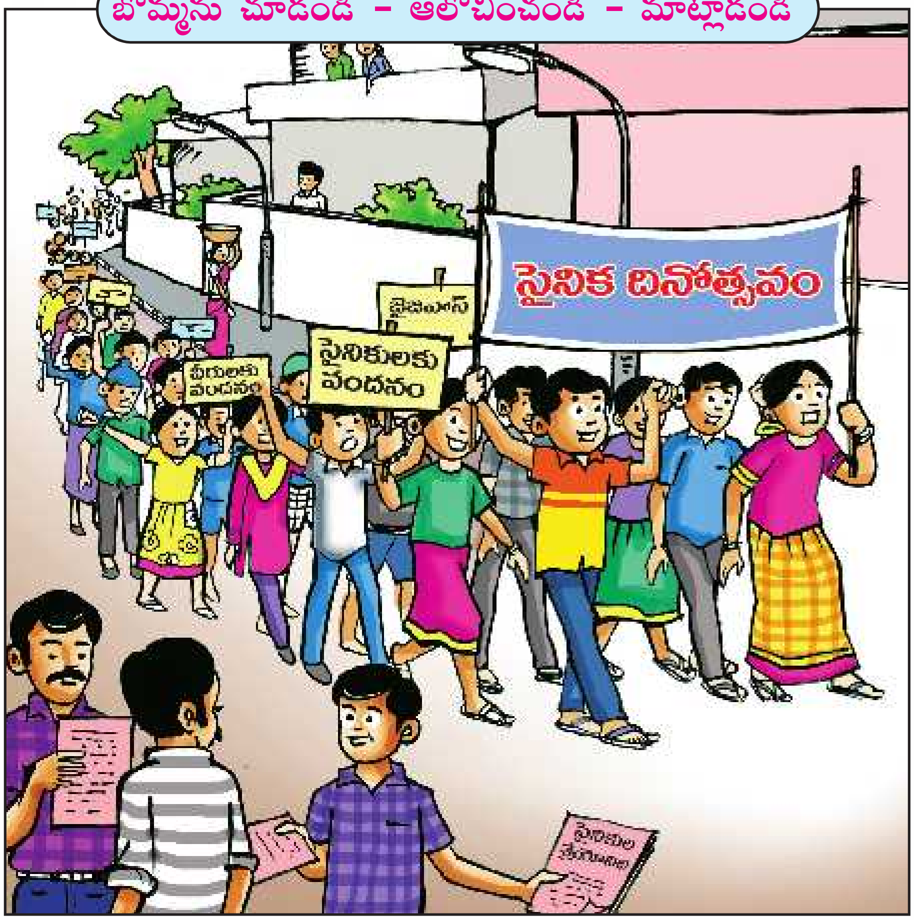

ప్రశ్నలు

1. పై బొమ్మలో ఏం జరుగుతున్నది ?
2. పిల్లలు ఏమని నినాదాలు ఇస్తున్నారు ?
3. జై జవాన్! అని ఎందుకంటున్నారు?
4. జవాను దేశానికి సేవ చేస్తాడు కదా! ఇతనివలె దేశం కోసం పాటుపడేవాళ్ళు ఎవరు?

పాఠం నేపథ్యం

ఈ దేశం బాగోగులు కోరుతూ, అందుకోసం నిరంతరం శ్రమించే కర్మవీరులు ఎంతోమంది ఉన్నారు. అట్లాంటివారిలో ముందుండేది రైతులు, సైనికులూ. వారిని స్మరించుకుంటూ వారి శ్రమను, గొప్పతనాన్ని తెలియజెప్పడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ

పాఠ్యభాగ వివరాలు

ఈ పాఠం గేయ ప్రక్రియకు చెందినది.
గేయం అనగా పాడగలిగేది అని అర్థం.
ఈ గేయం శేషం లక్ష్మీనారాయణాచార్య రచించిన "స్వరభారతి"
అనే గేయసంకలనం నుండి తీసుకోబడింది.

కవి పరిచయం

(15-04-1947)
(17-05-1998)

శేషం లక్ష్మీనారాయణాచార్య సొంత ఊరు కరీంనగర్ జిల్లాలోని నగునూర్. కనకమ్మ, నరసింహస్వామి దంపతులకు జన్మించిన ఈయన చాలాకాలం రంగారెడ్డి జిల్లాలో తెలుగు భాషోపాధ్యాయునిగా పనిచేశాడు. ఈయన అనేక పద్య, వచన, గేయ కవితలను రచించాడు. అవి వివిధ పత్రికల్లో ప్రచురింపబడ్డాయి. టీవీ, రేడియోల్లో కూడా ప్రసారమయ్యాయి. అనేకమంది శ్రోతలను ఆకట్టుకున్నాయి. ఈయన రాసిన విమర్శనావ్యాసాలు దక్షిణభారతహిందీప్రచారసభవారి 'స్రవంతి పత్రిక'లో ప్రచురించ బడ్డాయి.

లలితమనోహరమైన దైవభక్తి, దేశభక్తి గేయాలను రాయడంలో ఈయనది అందెవేసినచేయి.

విద్యార్థులకు సూచనలు

★ పాఠంలోని బొమ్మను చూడండి. పాఠం ముందున్న ప్రవేశిక చదువండి. పాఠంలోని విషయాన్ని ఊహించండి.
★ పాఠాన్ని చదువండి. అర్థంకాని పదాలకింద గీతలు గీయండి.
★ అర్థంకాని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
★ పాఠ్యపుస్తకం చివరన ఉన్న "పదాలు – అర్థాలు" పట్టిక చూసి, తెలియని పదాలకు అర్థాలను తెలుసుకొండి.

ప్రవేశిక

దేశానికి వెన్నెముక రైతు. దేశాన్ని కంటికిరెప్పలా కాపాడువాడు సైనికుడు. వారిద్దరూ లేకపోతే దేశప్రజలకు తిండి, దేశానికి రక్షణా ఉండదు. దేశంకోసం వాళ్ళిద్దరూ పడే శ్రమను వర్ణించడానికి ఎన్నిమాటలైనా సరిపోవు. అందుకే లాల్‌బహదూర్‌శాస్త్రి "జై జవాన్ జై కిసాన్" అన్నాడు. అదే భావనను ప్రతిఫలింపజేస్తూ రచయిత సరళమైన మాటలతో వారిని ఎట్లా అభినందించాడో ఈ పాఠం చదివి తెలుసుకొండి.

I

పల్లవి : వందనాలు వందనాలు
అభినందన చందనాలివే
మా అభినందన చందనాలివే

శ్రమదాచని హాలికులకు
తలవంచని సైనికులకు
భరతమాత పురోగతికి
ప్రాతిపదికలగు ఘనులకు ॥ వంద ॥

పుడమి తల్లి పులకింపగ
రుధిరం స్వేదమ్ము కాగ
పసిడిని పండించునట్టి
ప్రగతి మార్గదర్శకులకు ॥ వంద ॥

ఆలోచించండి - చెప్పండి

★ రైతులను "శ్రమ దాచని హాలికులని" ఎందుకన్నారు?
★ "భరతమాత పురోగతికి ప్రాతిపదికలగు ఘనులు" అనే వాక్యం ద్వారా మీకేమర్థమయింది?
★ "రుధిరం స్వేదమ్ము కాగ పసిడిని పండించునట్టి" అంటే మీకేమర్థమయింది?

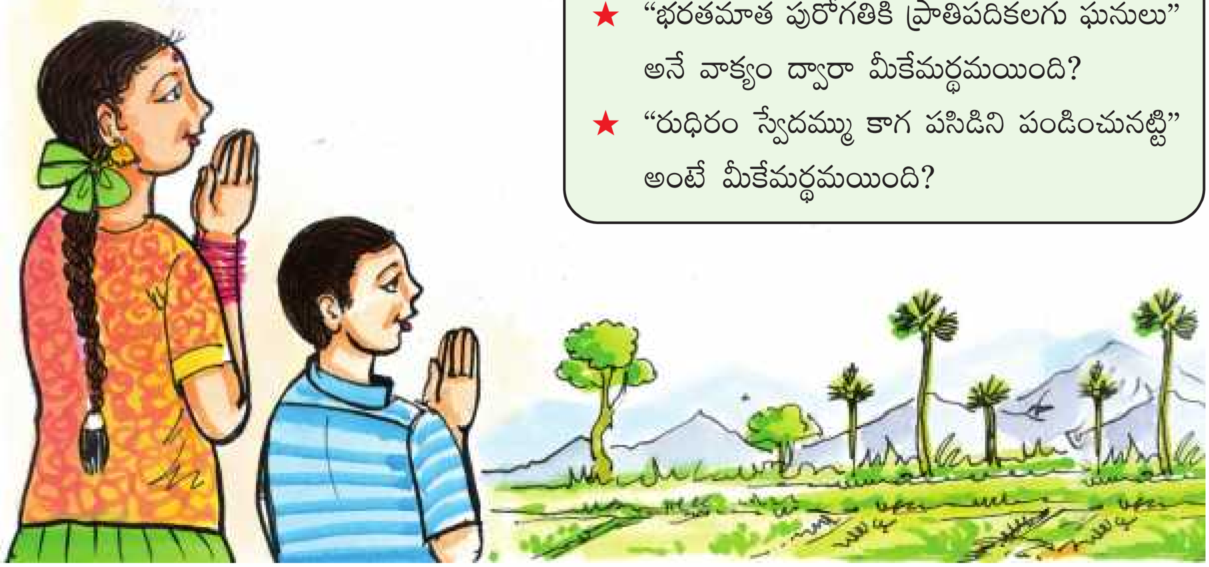

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ

II

కంటికి కనురెప్పలాగ
చేనుచుట్టు కంచెలాగ
జన్మభూమి కవచమైన
ఘనవీరులు జవానులకు ॥ వంద ॥

ప్రలోభాల మాయలోన
పడిపోవని నిర్మలురకు
నిమిషమేని విధిమరువని
నీతి కర్మశీలురకు ॥ వంద ॥

అవిశ్రాంత సేద్యంతో
ఆకలి మంటలను ఆర్పి
దేశభక్తి ఖడ్గంగా, శత్రుమూకలను దున్ని
దేశకీర్తి బావుటాను ఎగరేసిన ఘనజనులకు ॥ వంద ॥

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ కంటికి కనురెప్ప, చేనుకు కంచె. ఇట్లా దేనికి ఎవరు రక్ష? ఇటువంటివే మరికొన్ని చెప్పండి.
- ★ "జన్మభూమి కవచమైన ఘనవీరులు జవానులు" అని కవి ఎందుకన్నాడు?
- ★ "నీతి కర్మశీలురు" అని ఎవరిని అంటారు?

సారాంశం

రైతులకు సైనికులకు వందనాలు. మెచ్చుకోవడం అనే చల్లని చందనాలను వాళ్ళకు సమర్పిస్తున్నాం.

కష్టాన్ని దాచుకోని రైతులకు, ఎవరికీ తలవంచని సైనికులకు దేశాభివృద్ధికి మూలాలైన ఈ గొప్పవారికి వందనాలు. అభినందనలు. నేలతల్లి సంతోషపడేటట్టుగా, నెత్తురు చెమటగా మారుతుండగా, బంగారాన్ని పండిస్తూ, అభివృద్ధికి బాటలు చూపే రైతులకు వందనాలు. కంటికి రెప్పవలె, చేనుచుట్టూ కంచెవలె, ఈ జన్మభూమికి కవచంవలె ఉండి కాపాడుతున్న గొప్ప వీరులైన జవానులకు వందనాలు. దురాశ అనే మాయకు లోబడకుండా మంచి మనసుగలవారై నిమిషం కూడా తమ విధిని మరువకుండా నీతితో ప్రవర్తించే జవానులకు వందనాలు.

విరామం లేకుండా పంటలను పండిస్తూ, ఇతరుల ఆకలి మంటలను చల్లారుస్తూ కష్టించి పనిచేసే రైతులకు వందనాలు. దేశభక్తినే ఖడ్గంగా ధరించి, శత్రుసైన్యాలను చంపి, దేశ కీర్తి పతాకాన్ని ఎగరేసిన గొప్ప వీరులగు జవానులకు అభినందనలు.

ఇవి చేయండి

I విని, అర్థం చేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

1. గేయాన్ని అభినయంతో పాడండి.
2. ప్రగతి మార్గదర్శకులని ఎవరినంటారు? ఇట్లాంటివారి పేర్లు కొన్ని చెప్పండి. సమాజానికి వీరి అవసరం ఏమిటి?

II ధారాళంగా చదువడం – అర్థం చేసుకొని, ప్రతిస్పందించడం

1. పాఠాన్ని చదువండి. రైతుల, సైనికుల గొప్పదనాన్ని తెలిపే ముఖ్యమైన పదాలను గుర్తించి రాయండి.
2. **కింది గేయాన్ని చదువండి. ఖాళీలను పూరించండి.**

పల్లెలు మనపాలిటి కల్పతరువులూ – నవభారత గృహసీమకు మణిదీపాలూ
మానవతకు మందిరాలు మమతలకవి పుట్టినిళ్ళు – మన సంపద నిలయాలు భరతమాత నయనాలు
ప్రగతికి సోపానాలూ సుగతికి తార్కాణాలు – మనిషి మనిషిగా బ్రతికే మనుగడ మణిదీపాలు

అ. భరతమాతకు నయనాలు ....

ఆ. పల్లెలు నవభారత గృహసీమకు ....

ఇ. "ప్రగతికి సోపానాలు" లో సోపానాలు అంటే ....

ఈ. నివాసం అనే అర్థం వచ్చే పదాలు ....

III స్వీయరచన

1. కింది ప్రశ్నలకు ఐదేసి వాక్యాల్లో జవాబులు రాయండి.

అ. "దేశపురోగతి" అంటే ఏమిటి? దేశపురోగతికి తోడ్పడిన వారిలో మీకు తెలిసినవారి పేర్లు రాయండి.

ఆ. దేశానికి నీతికర్మశీలుర ఆవశ్యకత ఏమిటి?

ఇ. అవిశ్రాంత సేద్యంతో ఆకలిమంటలను ఆర్పడమంటే ఏమిటి?

ఈ. పాఠం ఆధారంగా గేయ రచయిత గురించి రాయండి.

2. కింది ప్రశ్నకు 10 వాక్యాల్లో జవాబు రాయండి.

'అభినందన' గేయ సారాంశాన్ని మీ సొంతమాటల్లో రాయండి.

IV సృజనాత్మకత / ప్రశంస

"వందనాలు వందనాలు అభినందన చందనాలివే మా అభినందన చందనాలివే" అని రైతులు, సైనికుల గురించి గేయం పాడుకున్నారుకదా! అట్లాగే తల్లి, తండ్రి, గురువు, మంచిమిత్రులు, గొప్పవాళ్ళు... ఇట్లా ఎవరి గురించైనా వందనాలు వందనాలు... అని అభినందనలు తెలుపుతూ ఒక చిన్న గేయాన్ని రాయండి.

V పదజాల వినియోగం

1. కింది వాక్యాల్లో గీత గీసిన పదాలకు అదే అర్థం వచ్చే పదాలను ఖాళీలలో రాయండి.

అ. స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో ఎందరో వీరులు <u>రుధిరం</u> చిందించారు. ....

ఆ. <u>పసిడి</u> ఆభరణాలకు విలువ ఎక్కువ. ....

ఇ. వర్షం పడగానే <u>హాలికులు</u> పొలాలు దున్నుతారు. ....

ఈ. కార్మికులు <u>స్వేదం</u> చిందించి కర్మాగారాల్లో వస్తువులను తయారుచేస్తారు. ....

2. కింది వాక్యాలను చదువండి. ప్రతి వాక్యంలో ఒక పదానికి అదే అర్థం వచ్చే మరికొన్ని పదాలున్నాయి. వాటి కింద గీత గీయండి.

అ. భారతదేశానికి రైతు వెన్నెముక. కర్షకుడు కష్టపడి పంట పండిస్తేనే ప్రజల ఆకలి తీరుతుంది. హాలికుల శ్రమకు దేశం ఋణపడి ఉన్నది.

ఆ. భారతీయులు స్వాతంత్య్రం సాధించి విజయ బావుటా ఎగుర వేశారు. నాటినుండి జాతీయ పండుగలకు పతాకాన్ని ఎగురవేసి ఆ జెండాకు వందనం చేస్తున్నారు.

ఇ. పూర్వకాలంలో రాజులు ఖడ్గం ధరించేవారు. అసికి పదును పెట్టి యుద్ధరంగంలోకి వెళ్ళేవారు. ఆ కత్తి తోనే యుద్ధం చేసేవారు.

VI భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

ధ్వని అనే మాటకు చప్పుడు, శబ్దం అని అర్థం. భాషా విషయంలో మాత్రం ధ్వని అంటే నోటితో పలికేది అని అర్థం.

భాషాధ్వనులకు చెందిన అక్షరపు గుర్తుల పట్టికను **'వర్ణమాల'** లేదా **'అక్షరమాల'** అని అంటారు.

ఉదా :- 'అ' అనేది ఒక ధ్వనిని తెలిపే గుర్తు. అంటే అక్షరం.

★ **అ, ఆ, ఇ, ఈ** వంటి వర్ణాలను **అచ్చులు** అంటారు.

★ **క, ఖ, గ, ఘ** వంటి వర్ణాలను **హల్లులు** అంటారు.

★ అక్షరమాలలో ఎట్లా ఉన్నా 'హల్లు' అనేది పొల్లుగా పలికే ధ్వని. **'మ్', 'అ'** అనే ధ్వనులు కలిసి **'మ'** అయింది. మొదటిది హల్లు, రెండోది అచ్చు.

★ కొన్ని అక్షరాల్లో రెండేసిగాని, మూడేసిగాని హల్లులు కలిసి ఉండవచ్చు. ఇవి మూడురకాలు. 1. ద్విత్వాక్షరం 2. సంయుక్తాక్షరం 3. సంశ్లేషాక్షరం

✤ **1. ద్విత్వాక్షరం : ఒక హల్లుకు అదే హల్లుకు చెందిన ఒత్తు చేరితే దాన్ని "ద్విత్వాక్షరం" అంటారు.**

ఉదా : 'క్క' = క్ + ్క (క్) + అ = క్క – ఇక్కడ కకారం రెండుసార్లు వచ్చింది.

2. సంయుక్తాక్షరం : ఒక హల్లుకు వేరొక హల్లుకు చెందిన ఒత్తు చేరితే దాన్ని "సంయుక్తాక్షరం" అంటారు.

ఉదా :'న్య' = న్ + య్ + అ – ఇక్కడ నకార, యకారాలనే రెండు హల్లులు వచ్చాయి.

3. సంశ్లేషాక్షరం ఒక హల్లుకు ఒకటికంటే ఎక్కువ హల్లులకు చెందిన ఒత్తులు చేరితే దాన్ని "సంశ్లేషాక్షరం" అంటారు.

ఉదా :క్ష్మి = క్ + ష్ + మ్ + ఇ – ఇక్కడ కకార, షకార, మకారాలనే హల్లులు మూడు కలిశాయి.

1. కింది అక్షరాల్లో రెండేసి వర్ణాలున్నాయి. వాటిని గుర్తించండి.

ఉదా : **గా = గ్ + ఆ = (రెండు ధ్వనులు)**

(అ) య = ... + ...

(ఆ) కా = ... + ...

(ఇ) వౌ = ... + ...

2. కింది పదాల్లోని సంయుక్త, ద్విత్వాక్షరాల్లోని ధ్వనులు రాయండి.

ఉదా॥ **పద్మ = ద్ + మ్ + అ = ద్మ (మూడు ధ్వనులు)**

(అ) ఎత్తండి = ... + ... + ... = ...

(ఆ) దుర్గతి = ... + ... + ... = ...

(ఇ) సాధ్వి = ... + ... + ... = ...

✤ **వర్గాక్షరాలు :** 'క' నుండి 'మ' వరకు ఉన్న అక్షరాలను ఐదు వర్గాలుగా విభజించారు. అవి

క-వర్గం : క - ఖ - గ - ఘ - ఙ

చ-వర్గం : చ - ఛ - జ - ఝ - ఞ

ట-వర్గం : ట - ఠ - డ - ఢ - ణ

త-వర్గం : త - థ - ద - ధ - న

ప-వర్గం : ప - ఫ - బ - భ - మ

3. కింది వాక్యాల్లో ఒక వర్గపు అక్షరాలు దాగి ఉన్నాయి. వాటిని గీతగీసి గుర్తించండి.

"బలరాం మంచి ఫలాల కోసం పల్లెలో తోటకు పోయాడు. తోటలో పామును చూసి భయపడ్డాడు"

ప్రాజెక్టుపని

మీ సమీపంలోని రైతులు/విశ్రాంత సైనికులను కలువండి. వారు చేస్తున్న సేవలను గురించి తెలుసుకొని నివేదిక రాయండి.

నేనివి చేయగలనా ?

★ గేయాన్ని అభినయంతో పాడగలను. ప్రగతి మార్గదర్శకులను గురించి చెప్పగలను. అవును / కాదు

★ అపరిచిత గేయాన్ని చదివి అర్థం చేసుకొని, ప్రశ్నలకు సరైన జవాబులు గుర్తించగలను. అవును / కాదు

★ గేయ సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగలను. అవును / కాదు

★ పాఠం ఆధారంగా కొత్త గేయాన్ని రాయగలను. అవును / కాదు

సూక్తి

ధైర్యంగా నువ్వు ఒక్క అడుగు వేస్తే, విజయం
పది అడుగులు ముందుకు వస్తుంది.
- విశ్వకవి రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్

౨. స్నేహబంధం

బొమ్మను చూడండి - ఆలోచించండి - మాట్లాడండి

ప్రశ్నలు

1. బొమ్మలో ఎవరెవరున్నారు?
2. ఆ పిల్లలు ఏం చేస్తున్నారు? ఏం మాట్లాడుతున్నారు?
3. పై బొమ్మ చూస్తే మీకే భావన కలిగింది?

పాఠం నేపథ్యం

స్నేహమనేది చాలా విలువైనది. మంచి మిత్రులతో స్నేహం చేయడం చాలా అవసరం. అట్లాంటి స్నేహంయొక్క గొప్పదనాన్ని తెలియజేయడం విద్యార్థులలో స్నేహభావాన్ని పెంపొందింపజేయడం ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

పాఠ్యభాగ వివరాలు

ఈ పాఠం 'కథ' అనే ప్రక్రియకు చెందినది.
ఒకరు చెప్తుతుండగా ఇతరులు ఆసక్తితో వినేది కథ.
విష్ణుశర్మ 'పంచతంత్రం' ఆధారంగా చిన్నయసూరి తెలుగులోనికి అనువదించిన 'మిత్రలాభం'లోని కథకు సరళ వచన రూపమే ఈ పాఠ్యభాగం.

విద్యార్థులకు సూచనలు

- ★ పాఠంలోని బొమ్మను చూడండి. పాఠం ముందున్న ప్రవేశిక చదువండి. పాఠంలోని విషయాన్ని ఊహించండి.
- ★ పాఠాన్ని చదువండి. అర్థంకాని పదాలకింద గీతలు గీయండి.
- ★ అర్థంకాని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
- ★ పాఠ్యపుస్తకం చివరన ఉన్న "పదాలు – అర్థాలు" పట్టిక చూసి, తెలియని పదాలకు అర్థాలను తెలుసుకొండి.

ప్రవేశిక

"చిత్రాంగా! భయపడకు, ఇప్పటివరకు మేము ముగ్గురం స్నేహితులం. ఇప్పుడు నువ్వుకూడ కలిశావు. నువ్వు కూడా మాతోనే ఉండు. ఒకరికొకరం సహాయపడుతూ కలిసిమెలిసి ఉందాం" అంటూ మంథరకం అన్నది. ఈ మంథరకం ఎవరు? చిత్రాంగుడు ఎవరు? ఈ మాటలను మంథరకం ఎందుకు అనాల్సి వచ్చింది? మొదలైన విషయాలను ఈ పాఠం చదివి తెలుసుకుందాం.

I

ఒక అడవిలో ఒక కాకి, ఎలుక, తాబేలు స్నేహంగా ఉండేవి. కాకి పేరు లఘుపతనకం, ఎలుక పేరు హిరణ్యకం, తాబేలు పేరు మంథరకం. ఇవి ఎప్పుడూ కలిసిమెలిసి ఉండేవి.

ఒకరోజు ఒక జింక భయంతో పరుగెత్తుతూ ఈ స్నేహితుల దగ్గరికి వచ్చింది. ఆ జింక ఎవరో, ఎందుకు పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చిందో ఈ స్నేహితులకు అర్థం కాలేదు. ఎందుకైనా మంచిదని తాబేలు నీటి మడుగులోకి జారుకుంది. ఎలుక కలుగులోకి దూరింది. కాకి చెట్టుమీది కెగిరింది. ఒక కొమ్మమీద వాలి చుట్టూరా చూసింది. భయపడవలసిన పరిస్థితి ఏదీ లేదని నిశ్చయించుకొని, స్నేహితులను బయటకు రమ్మని పిలిచింది కాకి. మడుగులోనుంచి వచ్చిన తాబేలు జింక దగ్గరకు పాకుతూ వెళ్ళింది. ఎలుక కలుగులోనుండి బయటికి వచ్చింది. కాకి నేలపైకి వచ్చి వాలింది. "నువ్వెవరివి? ఎందుకు పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చావు? ఎందుకు భయపడుతున్నావు?" అని తాబేలు జింకను అడిగింది. జింక ఇంకా రొప్పుతూనే ఉన్నది.

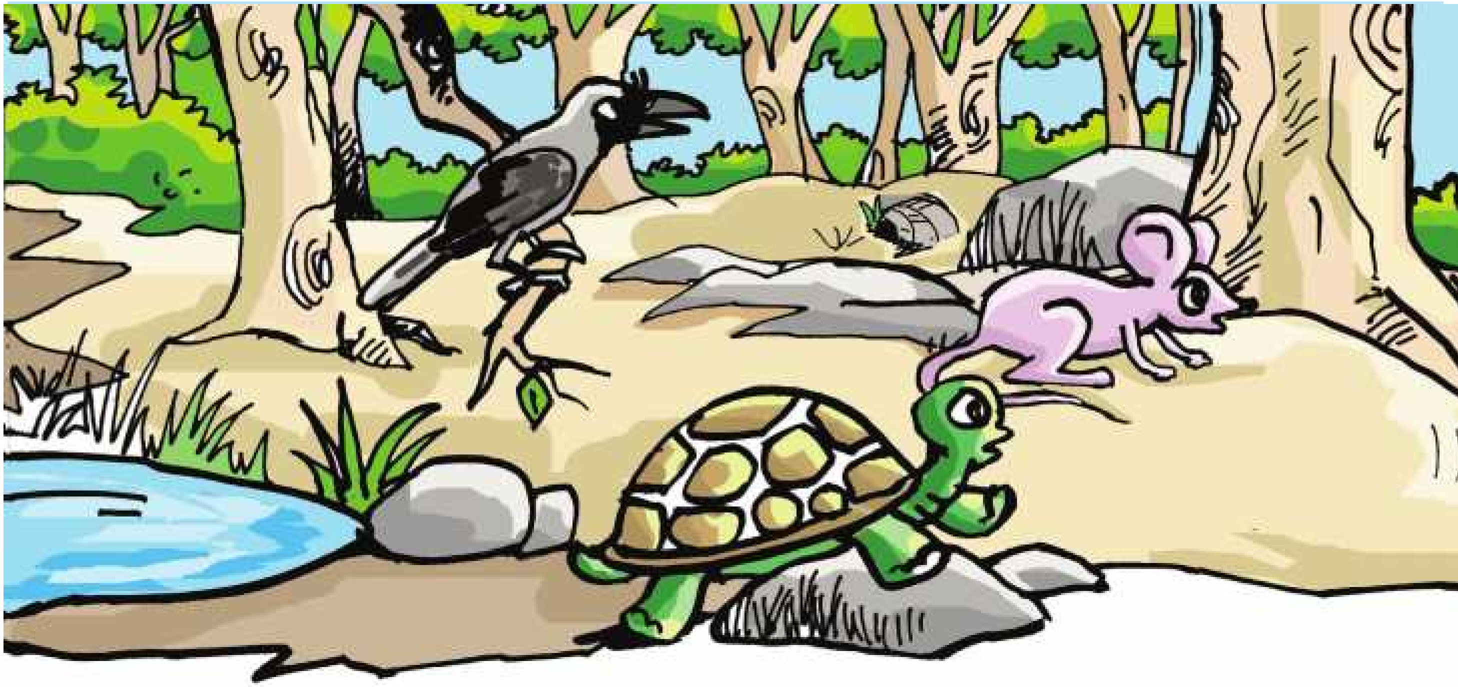

జింక మెల్లగా గొంతు సవరించుకొని "నేను చిత్రాంగుణ్ణి," అన్నది. "ఒక వేటగాడు నన్ను తరుముకుంటూ రాగా, నేను భయపడి ఇటువైపు వచ్చాను. దారి తప్పాను. మీరిక్కడ దేవుడిలా కనిపించారు. మీరే నన్ను కాపాడాలి. మీతో కలిసి ఇక్కడే ఉంటాను. మీ స్నేహం నాకు కావాలి. కాదనకండి." అని వేడుకొన్నది.

అప్పుడు తాబేలు, "చిత్రాంగా ! భయపడకు, ఇప్పటివరకు మేము ముగ్గురం స్నేహితులం. ఇప్పుడు నువ్వు కూడా కలిశావు. నువ్వు కూడా మాతోనే ఉండు. ఒకరికొకరం సహాయపడుతూ కలిసిమెలిసి ఉందాం. ఈ పక్కనున్న పొదే నీ ఇల్లనుకో ! నీకు కావలసినంత పచ్చిక ఈ చుట్టుపక్కల ఉన్నది. తియ్యటి మడుగు నీళ్లు ఇక్కడే ఉన్నాయి. ఇక్కడ నీకు ఏలోటూ ఉండదు. అందరం హాయిగా ఉందాం," అన్నది.

ఎలుక, కాకి, "ఔనౌను," అని అన్నాయి.

చిత్రాంగుడు ఎంతో సంతోషించాడు. అప్పటి నుండి అవన్నీ స్నేహంగా ఉన్నాయి.

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- తాబేలు కొత్తగా వచ్చిన జింకతో మాట్లాడిన మాటలు విన్నారుకదా. మీరు మీకు కలిసిన కొత్త స్నేహితులతో ఎట్లా మాట్లాడుతారో చెప్పండి.
- కలిసిమెలిసి ఉండడం వలన కలిగే లాభం ఏమిటి?

II

ఒకనాడు పొద్దు వాలుతున్న వేళకు, తాబేలు, కాకి, ఎలుక ఒక చోటికి చేరాయి. కాని, మేతకు వెళ్లిన జింక ఇంకా రాలేదు. ఎందుకు రాలేదో తెలియక మిత్రుడికోసం కలతపడుతున్నాయి. ఏం చేయాలో తెలియలేదు. త్వరత్వరగా చీకటి ముసురుతూ ఉన్నది. తాబేలు గబగబా పాకి వెళ్ళలేదు. చిత్రాంగుణ్ణి ఎటు పోయి వెదకాలో ఎలుకకు తెలియడం లేదు. కాకి మనసులో తళుక్కున ఒక ఉపాయం మెరిసింది. అప్పుడది రెక్కలు విప్పింది. చటుక్కున లేచింది. గబుక్కున పైకి చూసింది. రివ్వున ఎగిరింది. ఎగురుతూ ఎగురుతూ, కళ్ళు విప్పార్చి ఇటూ, అటూ చూస్తూనే ఉన్నది. ఒక చోట దాని చూపు నిలిచింది. హఠాత్తుగా కిందికి దిగింది. వలలో చిక్కుకున్న జింకను చూసింది. బయటకు రాలేక అల్లాడిపోతున్న నేస్తాన్ని చూసి దుఃఖించింది. చిత్రాంగుడి దగ్గరకు వెళ్ళింది.

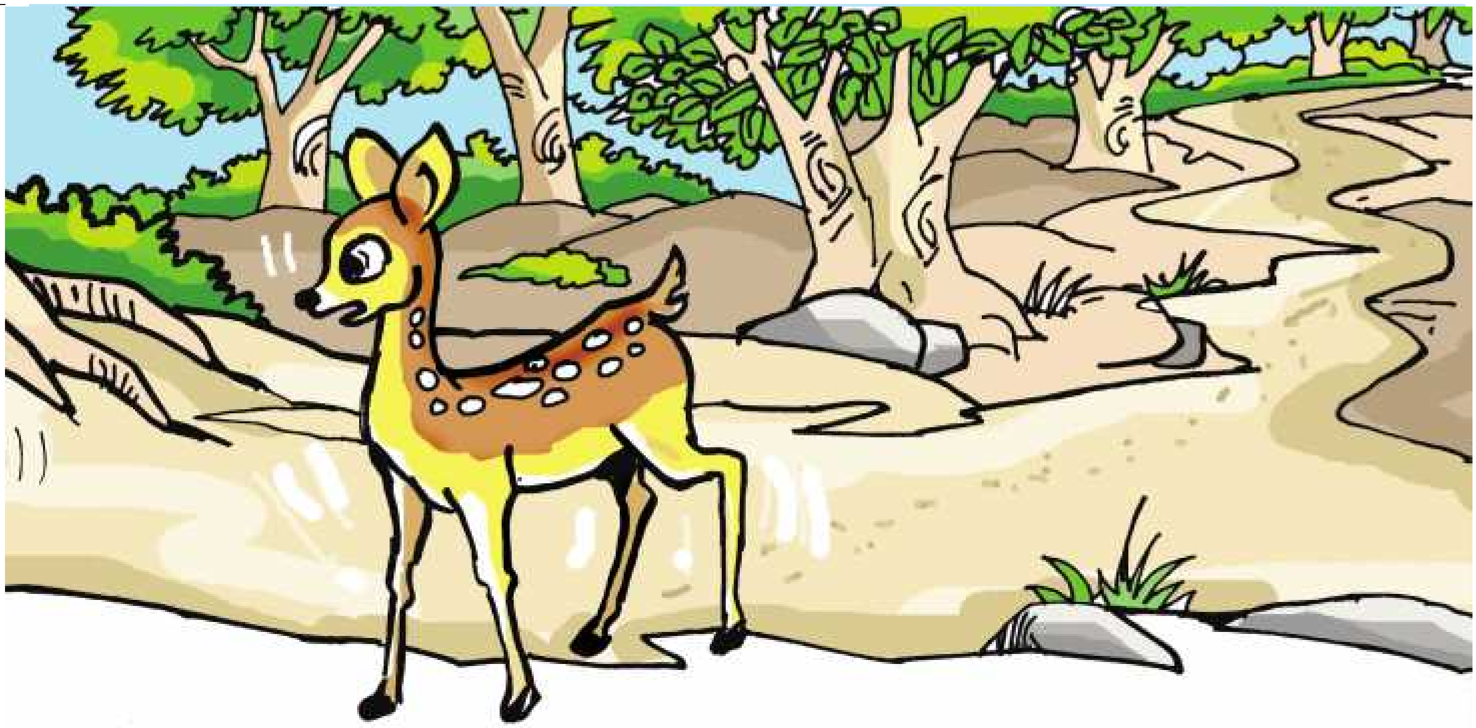

"ఎంత ప్రమాదం జరిగింది చిత్రాంగా! నీలాంటి మంచివాడికి రావలసిన అపాయం కాదిది. కానీ, ముందుగా నువ్వు ఈ ఆపదనుంచి బయటపడాలి" అన్నది.

వెంటనే జింక, "ఎలుక ఇక్కడికి వచ్చి ఈ వలను కొరికేస్తే నేను బయటపడతాను," అన్నది.

"ఔను ! వేటగాడు రాకముందే ఎలుకను తీసుకురావాలి. నువ్వు బయటపడాలి. నేనిప్పుడే పోయి ఎలుక నేస్తాన్ని తీసుకొస్తాను" అని వెంటనే ఎగిరిపోయింది. చిత్రాంగుడు ఎక్కువసేపు ఎదురుచూసే అవసరం లేకుండానే లఘుపతనకం తిరిగి వచ్చి వలదగ్గర వాలింది. దాని వీపుమీదినుండి హిరణ్యకం గబుక్కున కిందికి ఉరికి వలతాళ్లు కొరికింది. ఒకవైపు తాళ్ళు కొరకగానే జింక బయటికి వచ్చింది.

సంతోషంగా స్నేహితులు ముగ్గురూ తిరుగు ప్రయాణం సాగించారు." ఇంత పెద్ద ఆపదలో నువ్వెందుకు చిక్కుకున్నావు? కొంచెం జాగ్రత్తగా ఉండాలి కదా!" అని అన్నది ఎలుక.

ఆ మాటకు జింక, "ఎంత జాగ్రత్తగా ఉన్నా ఒక్కొక్కప్పుడు అపాయం తప్పదు మిత్రమా ! నా జీవితంలో ఇంతవరకు ఎన్నో అపాయాలు వచ్చాయి. నాకు ఆరునెలలు వయస్సున్నప్పుడు ఒక వేటగాడి ఉచ్చులో చిక్కుకున్నాను. వాడు నన్ను ఆ దేశపు రాజకుమారునికి కానుకగా ఇచ్చాడు. రాజుగారి కోటలో నన్నందరూ ముద్దుచేసేవారు. నాకెంతో స్వేచ్ఛనిచ్చారు. నేను నా ఇష్టం వచ్చినచోటికి తిరిగేదాన్ని. నలుగురు కూర్చొని మాట్లాడుకుంటున్నప్పుడు పక్కన కూర్చొని వినేదాన్ని. నేను కూడా వాళ్లలాగే మాట్లాడడానికి ప్రయత్నం చేసేదాన్ని.

"ఒకనాడు నేను రాజభవనంలోనుంచి బయటకు వచ్చి వీథిలో తిరుగుతూ ఉంటే, కొంతమంది పిల్లలు నా వెంటపడి నన్ను ముందుకు తరిమారు. నేనెంతో భయపడ్డాను. ఒక పూలతోట కంచెమీదినుంచి లోపలికి దూకాను. ఆ తోటలో ఆ సమయంలో అంతఃపుర స్త్రీలు విహరిస్తున్నారు. వాళ్లు నన్ను పట్టుకొని రాజకుమారుని పడకటింటికి దగ్గరగా స్తంభానికి

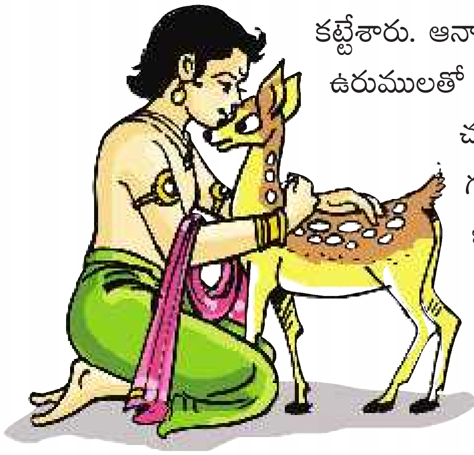

కట్టేశారు. ఆనాటి రాత్రి కళ్ళు మిరుమిట్లు గొలిపే మెరుపులతో చెవులు బద్దలయ్యేటంత ఉరుములతో కుండపోత వాన కురిసింది. నామీద కూడా వాన చినుకులు పడ్డాయి. చల్లని గాలి వీస్తూ ఉన్నది. అప్పుడు నా చిన్నప్పుడు పరుగులు తీసిన అడవి గుర్తుకు వచ్చింది. నన్ను కన్నవాళ్ళు, నా స్నేహితులు గుర్తుకు వచ్చారు. ఇలాంటప్పుడు నేను వాళ్ళతో కలసి ఉంటే ఎంత బాగుండునో అనుకున్నాను. ఆ మాట నేను నేర్చిన మానవ భాషలో అన్నాను. నన్ను పెంచుకున్న రాజకుమారుడు నా మాటలు విన్నాడు. ఆశ్చర్యపోయాడు. ఈవింతను కొలువు కూటంలో చెప్పాడు. పెద్దల సూచన ప్రకారంగా నన్ను అడవిలో విడిచిపెట్టమని తన సేవకులకు చెప్పాడు.

ఈ విధంగా మళ్ళీ నేను పుట్టిన అడవికి వచ్చాను. స్వేచ్ఛగా బతికాను. ఒక వేటగాడు తరుముతుండగా బెదిరి మీ దగ్గరికి వచ్చాను. తరవాతి సంగతి అంతా మీకు తెలిసిందే".

ఆలోచించండి - చెప్పండి

★ కన్నవాళ్ళకు స్నేహితులకు దూరంగా ఉంటే కలిగే బాధ ఎట్లాంటిదో చెప్పండి.

★ రాజకుమారుడు చేసిన పని మంచిదా? చెడ్డదా? వివరించండి.

III

చిత్రాంగుడు, హిరణ్యకం, లఘుపతనకం మాట్లాడుకుంటూ మెల్లగా తిరిగివస్తూ ఉండగా మంథరకం ఎదురుపడింది. స్నేహితులను చూసి ఊపిరి పీల్చుకుంది. కానీ ఎలుక మాత్రం తాబేలును కోప్పడింది, "ఏం కొంప మునిగిపోయిందని వచ్చావు నువ్వు ? మేం వస్తూనే ఉన్నాం గదా?" అన్నది.

వీళ్ళ సంభాషణ ఇట్లా సాగుతుండగానే వేటగాడు అటువైపు రావడం కాకి చూసింది. వేటగాడు వస్తున్నాడు, వడివడిగా నడువండని స్నేహితులను కాకి తొందరపెట్టింది. ఇంతలో వేటగాడు రానే వచ్చాడు. ఎలుక కలుగులోకి దూరింది. జింక దాక్కున్నది. తాబేలు మాత్రం భయంతో నిలిచిపోయింది. వేటగాడు దగ్గరకు వచ్చాడు. దాన్ని పట్టుకొని వింటికి కట్టుకున్నాడు. ఉన్నట్టుండి ఇంకో ఉపద్రవం వచ్చినందుకు స్నేహితులంతా నివ్వెరపోయారు.

మిగిలిన ముగ్గురు స్నేహితులూ వెంటనే చురుగ్గా ఆలోచించారు. ఎలుక ఒక ఉపాయం చెప్పింది. ఆ ఉపాయం ప్రకారం కొంతదూరంలో, వేటగాడు వెళ్ళే దారిలో ఒక చెరువు దగ్గర జింక చచ్చినదానిలా పడి ఉంటే కాకి జింకమీద వాలి దాని కళ్ళు పొడుచుకొని తింటున్నట్టు నటిస్తూ ఉన్నది. వేటగాడది చూసి ఎదురుగా జింక దొరికినందుకు మురిశాడు. జింకను భుజానికెత్తుకుందామని తాబేలును కింద పెట్టి జింకవైపు నడిచాడు. అది చూసి ఎలుక తాళ్ళను కొరికింది. తాబేలు మడుగులోకి జారింది. ఎలుక కలుగులో దూరింది. కాకి కావ్ మంటూ ఎగిరింది. జింక చెంగున ఉరికింది.

ఆలోచించండి - చెప్పండి

★ ఎలుక తాబేలును ఎందుకు కోప్పడి ఉండవచ్చు?

★ ఉపాయంతో అపాయాన్ని తప్పించుకో వచ్చు. ఎట్లాగో చెప్పండి.

ఇవి చేయండి

I వివి, అర్థం చేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

1. ఈ కథను సొంతమాటల్లో చెప్పండి.
2. మీరు మీ స్నేహితులకు ఎప్పుడైనా సాయపడ్డారా? ఏవిధంగా సాయం చేశారు?

II ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని, ప్రతిస్పందించడం

1. కింది పదాలు చదువండి. అవి పాఠంలో ఎక్కడున్నాయో వెతికి వాటికింద గీతగీయండి.

అ. మడుగు	ఆ. రొప్పుతూనె	ఇ. ఉరుక్కుంటూ	ఈ. గబగబ
ఉ. కానుక	ఊ. గబుక్కున	ఋ. కంచె	ౠ. అంతఃపురం
ఎ. కుండపోత	ఏ. ఊపిరిపీల్చుకుంది	ఐ. వడివడిగా	ఒ. నివ్వెరపోయారు

2. కింది పేరా చదువండి. ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

హెలెన్ హృదయం కరుణరస భరితమయినది. దీనులను, దుఃఖితులను తలచుకొంటేనే ఆమె మనసు కరిగిపోయేది. ప్రకృతిలోని ప్రతి అణువూ ఆమెను పరవశింపజేసేది. మామూలు మనుషులకు కళ్ళు రెండే కాని ఆమె శరీరమంతటా స్పర్శరూప నేత్రాలున్నాయి. ప్రతి స్పర్శకూ ఆమె మనసారా అనుభూతిపొంది, తన భావాల్ని అనర్గళంగా ప్రకటించేది. తనలాంటివాళ్ళ జీవితాల్లో వెలుగులు నింపేందుకే జీవితాన్ని అంకితం చేసిన ఉన్నత వ్యక్తిత్వం హెలెన్ కెలర్‌ది. ప్రపంచమంతా తిరిగి 'ప్రత్యేకావసరాలున్న' పిల్లలను కలిసి, వాళ్ళలో ఆత్మవిశ్వాసాన్ని నింపింది. ఈ నేపథ్యంలో ఇంగ్లండు, అమెరికా, ఆఫ్రికా దేశాలు పర్యటిస్తూ భారతదేశానికి కూడా వచ్చింది. ఆమె జీవితం, సాహిత్యం అందరికీ ఆదర్శప్రాయమైనాయి.

అ. హెలెన్ ఎటువంటిది?

ఆ. హెలెన్‌ను పరవశింపచేసేది ఏది?

ఇ. ఎట్లాంటివాళ్ళ జీవితాల్లో ఆమె ఆత్మవిశ్వాసాన్ని నింపింది?

ఈ. హెలెన్ ఏయే దేశాలను పర్యటించింది?

III స్వీయరచన

1. కింది ప్రశ్నలకు ఐదేసి వాక్యాల్లో జవాబులు రాయండి.

అ. ఎలుక, తాబేలు, కాకి మంచి మిత్రులని ఎట్లా చెప్పగలరు? వివరించండి.

ఆ. ఈ కథవల్ల మీరు గ్రహించిన మంచి విషయాలు ఏవి?

ఇ. సాధారణంగా పిల్లలు ఎట్లాంటి అపాయాలు/ఆపదలు ఎదుర్కొంటారు? ఇందుకోసం ఎటువంటి జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి?

ఈ. ఈ కథకు ఇంకేపేరు పెట్టవచ్చు? ఎందుకు?

2. కింది ప్రశ్నకు పది వాక్యాల్లో జవాబు రాయండి.

కథను క్లుప్తంగా సొంతమాటల్లో రాయండి.

IV సృజనాత్మకత / ప్రశంస

1. జంతువులను, పక్షులను పాత్రలుగా ఉపయోగించి సొంతంగా ఒక కథ రాయండి.

లేదా

2. కథలో జింక మానవభాషలో మాట్లాడింది కదా ! ఇట్లాగే అడవిలోని జంతువులు మనవలెనే మాట్లాడితే మన గురించి అవి ఏం మాట్లాడుకుంటాయో ఊహించి రాయండి.

V పదజాల వినియోగం

1. కింద గీత గీసిన పదాలకు సమానమయిన అర్థాలతో ఉన్న పదాలను పాఠం ఆధారంగా రాయండి.

అ. కృష్ణకుచేలుర చెలిమి గొప్పది. ....

ఆ. తామరలు కొలనులో పూస్తాయి. ....

ఇ. ఎలుక కన్నంలో నివసిస్తుంది. ....

ఈ. మహావిష్ణువు ఎత్తిన అవతారాలలో కూర్మ అవతారం ఒకటి ....

ఉ. నిప్పుతో చెలగాటం అపాయకరం. ....

2. కింది పట్టికలోని ప్రకృతి - వికృతి పదాలను జతపరుచండి. తిరిగి సరిగా ప్రకృతి, వికృతులను పట్టికరూపంలో రాయండి.

అ.	అటవి	1.	ఆకాశం
ఆ.	స్నేహం	2.	సాయం
ఇ.	సహాయం	3.	రాత్రి
ఈ.	రాతిరి	4.	నెయ్యం
ఉ.	ఆకసం	5.	అడవి

3. కింది వాక్యాలను చదువండి. ప్రతి వాక్యంలోను ఒక పదానికి అదే అర్థం వచ్చే మరొక పదం ఉన్నది. ఆ పదాలకింద గీత గీయండి.

అ. ఎలుక కన్నంనుంచి బయటకు వచ్చి తొంగిచూసి బిలంలో దూరింది.

ఆ. కొలనులో కమలం వికసించింది. తాబేలు సరస్సునుంచి పైకి వచ్చింది.

ఇ. కాకి చెట్టుపైనుంచి చుట్టూ చూసింది. భయమేమీ లేదని వాయసం మిత్రులకు చెప్పింది.

ఈ. కాకి, తాబేలు, ఎలుకల సఖ్యం గొప్పది. ఇప్పుడు వాటికి జింకతో నెయ్యం కుదిరింది.

4. కిందిపదాలు చదువండి. వీటిని ఉపయోగించి సొంతవాక్యాలు రాయండి.

అ. గబుక్కున : ....

ఆ. తళుక్కున : ....

ఇ. చటుక్కున : ....

ఈ. మిరుమిట్లు గొలిపే : ....

ఉ. మురిసిపోవడం : ....

ఊ. వడివడిగా : ....

ఎ. నివ్వెరపోయి : ....

VI భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

తెలుగుభాషలోని వర్ణాలను మూడు విధాలుగా విభజించారు.

అవి 1. అచ్చులు 2. హల్లులు 3. ఉభయాక్షరాలు

★ **అచ్చులు:**

అ – ఆ – ఇ – ఈ – ఉ – ఊ – ఋ – ౠ – ఎ – ఏ – ఐ – ఒ – ఓ – ఔ

ఈ అచ్చులు హ్రస్వాలు, దీర్ఘాలు అని రెండు విధాలు.

అ) **హ్రస్వాలు: ఒక మాత్రకాలంలో ఉచ్చరించే అచ్చులను 'హ్రస్వాలు' అంటారు.**
అవి: అ – ఇ – ఉ – ఋ – ఎ – ఒ (మాత్ర అంటే కనురెప్ప పాటు కాలం)

ఆ) **దీర్ఘాలు: రెండు మాత్రల కాలంలో ఉచ్చరించే అచ్చులను 'దీర్ఘాలు' అంటారు.**
అవి: ఆ – ఈ – ఊ – ౠ – ఏ – ఐ – ఓ – ఔ

★ **హల్లులు:** క ఖ గ ఘ ఙ
చ ౘ ఛ జ ౙ ఝ ఞ
ట ఠ డ ఢ ణ
త థ ద ధ న
ప ఫ బ భ మ
య ర ల వ
శ ష స హ ళ ఱ

ఉచ్చారణ విధానాన్ని బట్టి హల్లులను ఈ కింది విభాగాలు చేశారు.

అ) క, చ, ట, త, ప – పరుషాలు
ఆ) గ, జ, డ, ద, బ – సరళాలు
} **వీటిని అల్పప్రాణాలు అని కూడా అంటారు.**

ఇ) ఖ, ఘ, ఛ, ఝ, ఠ, ఢ, థ, ధ, ఫ, భ లు **మహాప్రాణాలు, వర్గయుక్కులు అని అంటారు.**

ఈ) ఙ, ఞ, ణ, న, మ – అనునాసికాలు.

ఉ) య, ర, ల, వ – అంతస్థాలు.

ఊ) శ, ష, స, హ – ఊష్మాలు.

సూచన : "ఱ" అక్షరాన్ని ఆధునిక వ్యవహార భాషలో ఉపయోగించడం లేదు. దీనికి బదులు ఇప్పుడు 'ర' ను వాడుతున్నారు. అట్లే ౘ, ౙ లు వాడుకలో లేవు, వీటికి బదులుగ చ, జ లను వాడుతున్నారు.

★ **ఉభయాక్షరాలు:** మూడు. అవి సున్న 'ం' (పూర్ణబిందువు), అరసున్న 'ఁ', విసర్గ 'ః'. ఈ మూడింటిని **అచ్చులతోను, హల్లులతోనూ ఉపయోగించడంవల్ల వీటిని 'ఉభయాక్షరాలు' అని వ్యవహరిస్తారు.**

సూచన : అరసున్నకు గ్రాంథికభాషలో ప్రాధాన్యమున్నది. విసర్గ సంస్కృతపదాలకు మాత్రమే చేరుతుంది.

1. కింది వాక్యంలో పరుషాలను గీత గీసి గుర్తించండి.

కష్టపడి చదివితే ఫలితం తప్పక ఉంటుంది.

2. కింది మాటల్లో సరళాలతో మొదలయిన మాటలను గుర్తించండి.

బలం, కలం, గాలి, జలం, దళం, తళుకు, కాలు, డబ్బు, గళం

3. కింది మాటల్లో అంతఃస్థాలను గుర్తించండి.

యమున, కారం, పాలు, వంకర, వేళ, కల

4. కింది వాక్యంలో ఊష్మాలను గుర్తించండి.

భాషను మాట్లాడే సహజశక్తి మనుషులందరికీ ఉంటుంది.

ప్రాజెక్టుపని

పాఠశాల గ్రంథాలయంలోని పంచతంత్రం కథలపుస్తకం చదువండి. దాంట్లో మీకు నచ్చిన కథను రాసి, తరగతిగదిలో ప్రదర్శించండి.

నేనివి చేయగలనా ?

★ కథను సొంతమాటలలో చెప్పగలను.	అవును / కాదు
★ పాఠం చదివి పాఠంలోని కీలకాంశాలను గుర్తించగలను.	అవును / కాదు
★ కథను సొంతమాటలలో రాయగలను.	అవును / కాదు
★ జంతువులు, పక్షులను పాత్రలుగా ఉపయోగించి సొంతంగా కథ రాయగలను.	అవును / కాదు

సూక్తి

చెడు పనులనుండి నివారిస్తాడు, మంచి పనులను ప్రోత్సహిస్తాడు, రహస్యాలను దాస్తాడు, సద్గుణాలను పెంపొందిస్తాడు, ధనము లేనప్పుడు సహాయము చేస్తాడు, ఆపదలలో ఉన్నపుడు గట్టెక్కిస్తాడు. ఇవన్నీ మంచి మిత్రుని లక్షణాలు.

– సంస్కృత సూక్తి

3. వర్షం

డా॥ పల్లా దుర్గయ్య

బొమ్మను చూడండి - ఆలోచించండి - మాట్లాడండి

ప్రశ్నలు

1. బొమ్మలో ఎవరెవరున్నారు? ఏం చేస్తున్నారు?
2. బాలిక మబ్బును చూస్తూ ఏం పాట పాడుతున్నదో ఊహించండి.
3. వానపడుతుంటే మీరేం చేస్తారు? మీకేం చేయాలనిపిస్తుంది?

పాఠం నేపథ్యం / ఉద్దేశం

సెగలు పొగలు కక్కే వేసవికాలం వెళ్ళిపోయింది. అంతవరకు వేడెక్కిన భూమిని చల్లబరుస్తూ వర్షాకాలం ప్రవేశించింది. అటువంటి వర్షాకాలపు సొగసును, సామాన్యులపై ఆ వర్ష ప్రభావాన్ని తెలియజేయడం ఈ పాఠ్యభాగ ఉద్దేశం.

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ

పాఠ్యభాగ వివరాలు

ఈ పాఠ్యభాగం పద్య ప్రక్రియకు చెందినది.
ఛందోబద్ధమైన రచనకు పద్యం అని పేరు.
ఈ పాఠ్యభాగం పల్లా దుర్గయ్య రచించిన "పాలవెల్లి" అనే ఖండకావ్యం నుంచి తీసుకోబడింది.

కవి పరిచయం

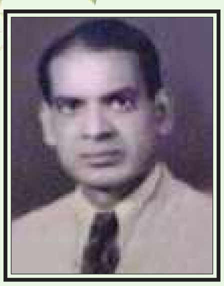

25.5.1914 – 19.12.1983

డా॥ పల్లా దుర్గయ్య వరంగల్ జిల్లా మడికొండ గ్రామంలో జన్మించాడు. ఈయన తల్లిదండ్రులు నర్సమ్మ, పాపయ్యశాస్త్రి. ఈయనకు సంస్కృతం, తెలుగు, ఆంగ్ల భాషలలో పాండిత్యం ఉన్నది. ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం నుంచి తెలుగులో మొట్టమొదటి ఎం.ఎ. పట్టా అందుకున్నాడు. పాలవెల్లి, గంగిరెద్దు, మొదలైనవి ఈయన రచనలు. నందితిమ్మన రాసిన పారిజాతాపహరణంపైన పరిశోధన చేశాడు. ఈయన శైలి తెలంగాణ పదజాలంతో, సున్నితమైన హాస్యంతో సాగుతుంది.

విద్యార్థులకు సూచనలు

- ★ పాఠంలోని బొమ్మ చూడండి. పాఠం ముందున్న ప్రవేశిక చదువండి. పాఠంలోని విషయాన్ని ఊహించండి.
- ★ పాఠాన్ని చదువండి. అర్థంకాని పదాలకింద గీతలు గీయండి.
- ★ అర్థంకాని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
- ★ పాఠ్యపుస్తకం చివరన ఉన్న "పదాలు – అర్థాలు" పట్టిక చూసి, తెలియని పదాలకు అర్థాలను తెలుసుకొండి.

ప్రవేశిక

వర్షాకాలం వచ్చిందంటే, వర్షాలు పడుతుంటే ఆబాలగోపాలం సంతోషిస్తారు. పశుపక్ష్యాదులు ఆనందపడుతాయి. ప్రకృతి పులకరిస్తుంది. అందరికీ మేలు జరుగుతుంది. అయితే ఆ వర్షాలు కొంతమందికి కొన్ని ఇబ్బందులనూ కలిగించవచ్చు. అట్లాంటి ఇబ్బందులను కలిగించవద్దని వర్షాన్ని కోరుకుంటూ పల్లా దుర్గయ్య రాసిన పాఠాన్ని ఇప్పుడు చదువుదాం.

I

★ఉ. నిన్నటిదాక లేవుకద నింగిని, పుట్టియు పుట్టకుండనే
మిన్నెగ బ్రాకినాననుచు మీసలు దువ్వుచు నవ్వుచుంటివే
మన్న! యిదేమినీతి, నడుమంతరపున్ సిరి కుబ్బువారి గ
ర్వోన్నతి నిల్వునీరయి మహోదధి పాలయి పోదె మేఘమా? 1

కం. చిటపట చినుకులు రాలెను
పటపట వడగండ్లు పుడమిపై బడె, ధారల్
పుటపుటనై కుండలతో
నటునిటు దొరలించినట్లులై కనుపట్టెన్. 2

ఆలోచించండి - చెప్పండి

★ మేఘాన్ని, నడుమంతరపు సిరికి మిడిసిపడే వారితో కవి ఎందుకు పోల్చి ఉంటాడు?

★ వర్షం పడడాన్ని కవి వర్ణించాడుకదా! జోరువాన పడుతుంటే మీకెట్లా అనిపిస్తుంది?

II

సీ. నేలపై మోపిన కాలు చుఱుక్కని
బొబ్బ లెక్కెడి దినమ్ములు గతించె,
నించుక యశ్రద్ధ నుంచిన పాదమ్ము
జఱుకుజఱుక్కని జాఱిదొడగె
పగలు రాత్రి యనక ప్రభు పాలితులనక
ప్రజలందఱును ఛత్రపతులె యైరి
నెఱియలు వాఱిన నేలనంతట నద్ద
ములు దాపినట్లు నీడలు కనబడె

తే.గీ॥ పులకరించి భూసతి రామచిలుకయయ్యె
హుంకరించి యాబోతులు ఱంకెవేసె
నాగలిని బట్టి కృషికుడు నడుముగట్టె
నాశ లుప్పొంగి పాటె వర్షాగమమున 3

★ఉ. ఉన్నత సౌధ గోపురపు టుయ్యేలమంచములందు తిన్నగా
కన్నులు మూసి గుఱ్ఱుమని గాఢసుషుప్తిని మున్గియుండు సం
పన్నులమీదికిన్ జనగ వాటముకామిని వానదేవుడా!
చిన్నని చొప్పకప్పు గుడిసెల్ వడి కూలగ దాడిచేతువా! – 4

ఆలోచించండి – చెప్పండి

- ★ ప్రజలందరు ఛత్రపతులైనారని కవి ఎందుకన్నాడు?
- ★ 'భూసతి రామచిలుకయయ్యె' అని కవి ఎందుకన్నాడు?
- ★ వానలు పడడం వల్ల వాతావరణం ఎట్లా మారుతుంది? ఏమేం జరుగుతుంది?

III

★చం. వడలకు వాడిపోయి వడి పయ్యెర యూపుకు పట్టువీడి యీ
గుడిసెల కప్పు లొప్పెడలె, గుంజలు పాదుల నూగులాడెడిన్,
గడగడలాడుచున్నయవి కారుమొగుళ్లను గాంచినంత, నీ
పుడిసెడు పేదకాపురము పొల్లొనరింపకు వానదేవుడా! 5

చం. గపగప చొచ్చివచ్చు చలిగాలికి కప్పులు లేని దీపముల్
తెపతెపలాడిపోయె, చెలరేగిన చీకటిలో శరీరముల్
రిపులకు నప్పజెప్పిన దరిద్రులు నిద్రలుపోయినారు, నీ
విపుడె సవారిచేసి యలయింపకు వారిని వానదేవుడా! 6

ఆలోచించండి – చెప్పండి

- ★ మబ్బులను చూసి గుడిసెల కప్పులు, గుంజలు ఎందుకు గడగడలాడినాయి?
- ★ "శరీరములను రిపులకు అప్ప చెప్పడం" అంటే నీకేమి అర్థమయింది?
- ★ పుడిసెడు పేదకాపురము అని కవి అన్నాడు కదా! పేదల కాపురాలు ఎట్లా ఉంటాయి?

తాత్పర్యాలు

1. ఓ మేఘమా! నిన్నటివరకు ఆకాశంలో లేనేలేవు కదా! పుట్టీ పుట్టకుండానే ఆకాశానికి ఎగబాకినానని మీసాలుదువ్వుతూ గర్వంతో నవ్వుతున్నావెందుకు? ఇది నీతి కాదు. నడుమంత్రపు సిరికి మిడిసిపడేవారి గర్వం నిలువునా నీరై సముద్రం పాలౌతుందని తెలుసుకో!
2. చిటపట చినుకులతో వాన మొదలైంది. పటపటమని వడగండ్లు భూమిమీద పడ్డాయి. చూస్తుండగానే కుండలతో ధారలు పోసినట్టుగా పెద్దపెద్ద శబ్దాలతో వర్షం విజృంభించింది.
3. కాళ్ళు నేలపై పెట్టినంతనే బొబ్బలెక్కించే ఎండకాలం వెళ్ళిపోయింది. అజాగ్రత్తగా నడిస్తే జర్రున కాలు జారుతున్నది. ఎడతెరిపిలేకుండా కురిసే వర్షంలో తడువకుండా ఉండేందుకు అందరు ఛత్రీలు పట్టుకోవడంతో ప్రభువులు పాలితులు (రాజు-పేద) అనే తేడా లేకుండా అందరూ ఛత్రపతులే అయ్యారు. వేసవికాలంలో నెర్రెలిచ్చిన నేలంతా నీటితో నిండి అద్దాలు తాపినట్టయి నీడలు కనిపిస్తున్నాయి.

   వర్షానికి పులకరించిన నేలంతా పచ్చదనంతో రామచిలుకవలె కనిపిస్తున్నది. ఆబోతులు హుంకారంతో రంకెలు వేస్తున్నాయి. రైతులు నాగలిపట్టి వ్యవసాయానికి సిద్ధపడ్డారు. ఇట్లా అన్ని జీవుల్లో ఆశలు నింపుతూ వర్షాకాలం వచ్చింది.
4. ఓ వానదేవుడా! ఎత్తైన మేడలమీద, ఉయ్యాల మంచాలలో, గుఱకలు పెడుతూ, గాఢనిద్రలో ఉన్న ధనవంతుల మీదికి పోవడం వీలుకాదని, పేదవాళ్ళు జొన్నచొప్పతో కప్పులు వేసుకున్న గుడిసెలు గభాలున కూలిపోయేటట్లుగా దాడిచేస్తావా? వద్దు అట్లా చేయకు.
5. గుడిసెల కప్పులు ఎండలకు వాడిపోయి, వేగంగా వీచే గాలులకు పట్టుతప్పిపోయాయి. వాటి గుంజలు ఊగులాడుతున్నాయి. నల్లని మబ్బులను చూడగానే అవి భయంతో గడగడలాడుతున్నాయి. ఓ వానదేవుడా! ఈ పేదసంసారాన్ని నాశనం చేయకు.
6. పై కప్పులు సరిగ్గాలేని గుడిసెలలోనికి హఠాత్తుగా గాలి చొరబడగానే దీపాలు రెపరెపలాడి ఆరిపోయాయి. పేదలు ఆ చీకట్లోనే శత్రువులకు (దోమలు, తేళ్ళు, పాములు మొదలైనవాటికి) శరీరాలు అప్పగించి పడుకున్నారు. ఓ వానదేవుడా! ఇక నీవు కూడా ప్రతాపాన్ని చూపించి వారిని బాధపెట్టకు.

ఇవి చేయండి

I విని అర్థం చేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

1. నీకు ఏకాలం అంటే చాలా ఇష్టం? ఎందుకు?
2. పాఠం చదివారుకదా! కవికి వర్షం గురించి ఉన్న అభిప్రాయాన్ని మీరు సమర్థిస్తారా? విభేదిస్తారా? ఎందుకు?

II ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని, ప్రతిస్పందించడం

1. కింది భావం వచ్చే వాక్యాలను పాఠంలో వెతికి రాయండి.

అ. నడుమంత్రపుసిరికి గర్వపడేవారి గర్వం నీరై సముద్రంలో కలిసిపోతుంది.

ఆ. నెర్రెలిచ్చిన నేలంతా అద్దంవలె మారి నీడలు కనిపిస్తున్నాయి.

ఇ. పటపటమని వడగండ్లు నేలమీదపడినాయి.

ఈ. సంపన్నులు మేడల్లో హాయిగా గుర్రుపెట్టి నిద్రపోతున్నారు.

ఉ. నల్లని మబ్బులను చూడగానే గుడిసెలు, గుంజలు గడగడలాడుతున్నాయి.

2. కింది కవితను చదివి, ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

చిటపట చినుకుల వాన - చిరుజల్లై కురిసేనా
నేలంతా తడిపే వాన - హరివిల్లై విరిసేనా
జలజల గలగల పారే - సవ్వడి ఈ వాన
చెరువులు బావులు నిండుగ - నింపే ఈ వాన
పసిడి పంటలను ఇవ్వగా - పరుగెత్తే ఈ వాన
పరిసరాలను పచ్చదనంతో - నింపేటి ఈ వాన.

అ. వాన ఎట్లా కురిసింది?

ఆ. వాన వేటిని నింపడానికి కురిసింది?

ఇ. వానవల్ల కలిగే లాభమేమిటి?

ఈ. "బంగారు పంటలు" అనే పదంలో బంగారం అనే పదానికి సమానార్థక పదం ఏది?

ఉ. పై కవితలో ఉన్న జంటపదాలు ఏవి?

III స్వీయరచన

1. కింది ప్రశ్నలకు ఐదేసి వాక్యాల్లో జవాబులు రాయండి.

అ. వర్షాల వల్ల ఏం జరుగుతుందో తెలుసుకున్నారు కదా! మరి శీతాకాలంలో ఎట్లా ఉంటుంది?

ఆ. "చిన్ని చొప్ప కప్పు గుడిసెల్ వడికూలగ దాడిచేతువా?" అని కవి ఎందుకు అని ఉంటాడు?

ఇ. వర్షాల కోసం ఎవరెవరు ఎదురుచూస్తారు? ఎందుకు?

ఈ. పల్లా దుర్గయ్య గురించి రాయండి.

2. కింది ప్రశ్నకు పది వాక్యాల్లో జవాబు రాయండి.

పాఠ్యభాగ సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయండి.

IV సృజనాత్మకత / ప్రశంస

1. మీకు నచ్చిన ప్రకృతి దృశ్యాన్ని వర్ణిస్తూ వ్యాసం రాయండి.

(లేదా)

2. ఎండాకాలంలోని వాతావరణాన్ని, ప్రజల స్థితిగతులను వర్ణిస్తూ వ్యాసం రాయండి.

V పదజాల వినియోగం

1. ముందు చదివిన పాఠాలనుండి కింది గుణింతాలతో కూడిన పదాలను వెతికి పట్టిక ఆధారంగా రాయండి.

ా	ి	ీ	ు	ూ	ె	ే	ై	ొ	ో	ౌ	ం

2. కింది వాక్యాల్లో గీతగీసిన పదాలకు అర్థాలు రాయండి.

అ. సోమనాద్రిరాజు కిరీటం వజ్రాలతో <u>తాపడం</u> చేయబడి ఉండేది. ( )

ఆ. <u>కృషికులు</u> పొద్దస్తమానం కష్టపడి పంటలు పండిస్తారు. ( )

ఇ. అల్లరిపనులు చేసి అమ్మా నాన్నలను <u>అలయించ</u> వద్దు. ( )

ఈ. ఎండాకాలం మిద్దెపై పడుకుంటే <u>పయ్యెర</u> హాయిగా వీస్తుంది. ( )

ఉ. తొందరగా చేరుకోవాలంటే <u>వడి</u>గా నడవాలి. ( )

3. కింది వాక్యాలు చదువండి. ఒకే అర్థం వచ్చే పదాలకింద గీత గీయండి.

అ. సముద్రం నీరు ఉప్పగా ఉంటుంది. ఉదధి రత్నాలకు నిలయం. పయోధి దాటాలంటే ఓడ కావాలి.

ఆ. ఆకాశం నిర్మలంగా ఉన్నది. నింగిలో నక్షత్రాలు మెరుస్తున్నాయి. గ్రహాలు అంబరంలో తిరుగుతున్నాయి.

ఇ. మనం భూమిని తల్లిగా భావిస్తాం. ఎందుకంటే అవని మనం పుట్టడానికి, నివసించడానికి ఆధారం కనుక. అటువంటి పుడమిని మన స్వార్థంకోసం కలుషితం చేయకూడదు.

4. **కింది పదాలతో సొంతవాక్యాలు రాయండి.**

అ) బొబ్బలెక్కు

ఆ) అశ్రద్ధ

ఇ) పటపట

ఈ) ఆశలుప్పొంగు

ఉ) పులకరించు

VI భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

1. **నాల్గవ పద్యాన్ని చదివి అందులో ఉన్న సరళాక్షరాలను, పరుషాక్షరాలను, మహాప్రాణాలను, అనునాసికాలను గుర్తించి రాయండి.**

★ **కింది వాక్యాలను చదువండి.**

గీత లత కూరగాయలు తేవడానికి అంగడికి బయలుదేరారు.

ప్రదీప్ సందీప్‌లు వాళ్ళ నాన్నతో కలిసి పట్నం వెళ్ళారు.

పిల్లి ఎలుకను వెంబడించింది.

చెట్టుమీద కోతులు దుంకుతున్నాయి.

పై వాక్యాలలో గీత, లత, ప్రదీప్, సందీప్, నాన్న, పిల్లి, ఎలుక, చెట్టు, కోతులు మొదలైన పదాలను పరిశీలించండి.

గీత, లత - అనేవి స్త్రీలకు చెందిన పదాలు. ఇట్లాంటి పదాలను **స్త్రీలింగ పదాలు** అంటారు.

ప్రదీప్, సందీప్, నాన్న - అనేవి పురుషులకు (మగవారికి) చెందిన పదాలు. ఇట్లాంటి పదాలను **'పుంలింగ పదాలు'** అంటారు.

పిల్లి, ఎలుక, చెట్టు, కోతులు మొదలైన పదాలు పురుషులనుకానీ, స్త్రీలనుకానీ సూచించవు. ఇట్లాంటి పదాలను **నపుంసక లింగ పదాలు** అంటారు.

దీని ప్రకారం

పురుష వాచక శబ్దాలను పుంలింగాలనీ
స్త్రీ వాచక శబ్దాలను స్త్రీలింగాలనీ
పై రెండు కానటువంటి (మానవ సంబంధం కాని) వాటిని అనగా వస్తు, పక్షి, జంతు వాచక శబ్దాలను నపుంసకలింగ పదాలని చెప్పవచ్చు.

2. **కింది పేరాలోని పుంలింగ, స్త్రీలింగ, నపుంసకలింగ పదాలను గుర్తించి రాయండి.**

సునీత ఉదయాన్నే నిద్రలేచి బడికి వెళ్ళింది. బడిలో సురేష్ తాను రాసిన కథను సునీతకు వినిపించాడు. ఆ కథలో కుందేలు చెట్టు తొర్రలో తన పిల్లలతో ఆడుకునే సన్నివేశం సునీతకు బాగా నచ్చింది. కుందేలు, ముంగీసతో స్నేహం చేయడం కూడ బాగా నచ్చిందని; సునీత పూజితతో చెప్పింది. కథను గోపాల్‌కు కూడ వినిపించింది. అందరూ బాగుందని సురేశ్‌ను మెచ్చుకున్నారు.

స్త్రీ లింగ పదాలు - 1)

2)

పుంలింగ పదాలు - 1)

2)

నపుంసకలింగ పదాలు - 1)

2)

3)

ప్రాజెక్టుపని

వానాకాలాన్ని వర్ణించే రెండు మూడు పాటలు లేదా కవితలు సేకరించండి.
వాటిని రాసి, చదివి వినిపించండి.

నేనివి చేయగలనా ?

★ నాకు ఇష్టమైన కాలం గురించి చెప్పగలను. అవును / కాదు
★ అపరిచితమైన కవితను చదివి ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలను. అవును / కాదు
★ పాఠ్యభాగ సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగలను. అవును / కాదు
★ నాకు నచ్చిన ప్రకృతి దృశ్యాన్ని వర్ణిస్తూ వ్యాసం రాయగలను. అవును / కాదు

సూక్తి

ప్రకృతి తల్లిలాంటిది.
ఒక్కోసారి కోపంతో కసురుకున్నా వెంటనే
దగ్గరకు తీసుకొని లాలిస్తుంది.

చదువండి - తెలుసుకోండి

డా॥ బి.ఆర్.అంబేద్కర్

చదువుకోవడానికి బడికి వెళ్తే దూరంగా కూర్చోబెట్టారు...
మంచినీళ్ళకోసం బావిదగ్గరకు వెళితే ముట్టరాదన్నారు...
ప్రయాణం కోసం బండెక్కితే మధ్యలో దించి అవమానించారు...
అయినా ఆ ఒడిదుదుకులన్నీ ఎదుర్కొని...
ఆత్మవిశ్వాసంతో ముందడుగేసి...
తనవంటి వారెందరికో సమన్యాయం దక్కాలని...
శ్రమించిన రాజ్యాంగ రూపశిల్పి భారతరత్న డా॥ బి.ఆర్.అంబేద్కర్!

అంబేద్కర్ తల్లిదండ్రులు భీమాబాయి, రాంజీసక్‌పాల్. వీరిది మహారాష్ట్రలోని రత్నగిరిజిల్లా. రాంజీసక్‌పాల్ మధ్యప్రదేశ్‌లో ఉద్యోగం చేశాడు. అక్కడే 'మౌ' అనే గ్రామంలో పద్నాలుగవ సంతానంగా అంబేద్కర్ జన్మించాడు. అంబేద్కర్ చిన్నప్పటినుండి పఠనాభిలాషి. ఆలోచనాపరుడు. ఎవరేమన్నా ఎదురించే ధైర్యసాహసాలు గలవాడు. అనేక అవమానాలెదుర్కొంటూనే 1907లో మెట్రిక్యులేషన్ పూర్తిచేశాడు. ఆ సందర్భంగా జరిగిన సన్మానసభకు ప్రముఖ మరాఠీ రచయిత కేలూస్కర్ హాజరై 'గౌతమబుద్ధుని జీవిత చరిత్ర'ను బహుమతిగా ఇచ్చి అంబేద్కర్‌ను ఉన్నత విద్య చదివేందుకు ప్రోత్సహించాడు. ప్రపంచానికి అహింసా సిద్ధాంతాన్ని బోధించిన బౌద్ధంనుండే స్వేచ్ఛ, సమానత్వం, సౌభ్రాతృత్వం అనే విలువైన మాటల్ని గ్రహించానని అంబేద్కర్ ప్రకటించాడు. ఈ అంశాలు ప్రతిఒక్కరికీ లభించిననాడే సామాజిక న్యాయం జరుగుతుందని ఆకాంక్షించాడు. పుస్తకపఠనాన్ని అమితంగా ఇష్టపడే అంబేద్కర్ ఇంగ్లాండ్‌లో చదువుకునే రోజుల్లో ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద లండన్ మ్యూజియం, లైబ్రరీలోని గ్రంథాలెన్నింటినో చదివాడు. ఈ గ్రంథాలన్నీ చదివినవారు ప్రపంచంలో ముగ్గురే! ఆ ముగ్గురిలో ఒకరు అంబేద్కర్ కావడం దేశానికే గర్వకారణం.

న్యాయవాదవృత్తిలో ప్రవేశించి ఒకవైపు పేదలందరికీ న్యాయం అందిస్తూనే మరోవైపు అట్టడుగు వర్గాల వారి అభ్యున్నతికోసం శ్రమించాడు. బొంబాయి లెజిస్లేటివ్ కౌన్సిల్ సభ్యుడిగా నామినేట్ అయి వివిధ సమావేశాల్లో, కమిటీల్లో కీలకపాత్ర పోషించాడు. సమసమాజ స్థాపన కోసం కృషిచేసిన అంబేద్కర్ విద్యకు, స్వాభిమానానికి, శీలానికి అత్యంత ప్రాధాన్యతనిచ్చాడు. చిన్న రాష్ట్రాల ఏర్పాటుతోనే దేశం అభివృద్ధి చెందుతుందని ఆ రోజుల్లోనే కాంక్షించిన దార్శనికుడు అంబేద్కర్.

ఆయనలోని ఆత్మవిశ్వాసం, నిరాడంబరత, ప్రతిఘటనాచైతన్యం, నిరంతర పఠనాభిలాష, సునిశిత పరిశీలన, తపన నేటి బాలబాలికలకు అత్యంత అవసరం! ఆత్మగౌరవానికి ఎనలేని ప్రాధాన్యతనిచ్చిన అంబేద్కర్ గంభీరత, సున్నితత్వం కలగలిసిన గొప్ప మానవతావాది!

4. లేఖ

బొమ్మను చూడండి - ఆలోచించండి - మాట్లాడండి

ప్రశ్నలు

1. బొమ్మలో ఎవరెవరున్నారు? ఏం చేస్తున్నారు?
2. ఉత్తరంలో ఏమి ఉండవచ్చు?
3. మీరెప్పుడైన ఉత్తరాలు రాయడం, చదువడం చేశారా?
4. మీ ఊరి గురించి లేదా మీరు చూసిన ప్రాంతం గురించి ఎవరికైనా ఉత్తరాలు రాశారా?

పాఠం ఉద్దేశం

లేఖా రచనను పరిచయం చేస్తూ తెలంగాణాలోని ప్రముఖ దర్శనీయ స్థలాలను గురించి తెలియజేయడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

పాఠ్యభాగ వివరాలు

ఈ పాఠం "లేఖారచన" ప్రక్రియకు చెందినది. లేఖలో విషయం ప్రధానం. ఇది వచనరూపంలో ఉంటుంది. ఎవరికి రాస్తున్నారు అన్నదాన్నిబట్టి రచనా విధానం ఆధారపడి ఉంటుంది. లేఖల్లో వ్యక్తిగత లేఖలు, కార్యాలయ లేఖలు, వ్యాపార లేఖలు, పత్రికలకు లేఖలు తదితర భేదాలుంటాయి.

విద్యార్థులకు సూచనలు

★ పాఠంలోని బొమ్మలు చూడండి. పాఠం ముందున్న ప్రవేశిక చదువండి. పాఠంలోని విషయాన్ని ఊహించండి.
★ పాఠాన్ని చదువండి. అర్థంకాని పదాలకింద గీతలు గీయండి.
★ అర్థంకాని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
★ పాఠ్యపుస్తకం చివరన ఉన్న "పదాలు – అర్థాలు" పట్టిక చూసి, తెలియని పదాలకు అర్థాలను తెలుసుకొండి.

ప్రవేశిక

వివిధ ప్రాంతాల సందర్శన మానవ మేధోవికాసానికి బాటలు వేస్తుంది. మానసిక చైతన్యాన్ని కల్గిస్తుంది. చారిత్రక స్థలాలు దర్శించడం వల్ల ఆనాటి జీవన విధానం, సామాజిక స్థితిగతులు, చరిత్ర, సంస్కృతి మొదలైన వాటి గురించి మనకు తెలుస్తుంది. అందువల్ల అట్లాంటి స్థలాల గురించి తెలుసుకోవాల్సిన అవసరం ఉన్నది. తెలంగాణలో అనేక దర్శనీయ స్థలాలు ఉన్నాయి. వాటిలో నాగార్జునసాగర్, వరంగల్, హైదరాబాద్ మొదలైన స్థలాల గురించి తెలుసుకోవడానికి లేఖారూపంలో ఉన్న ఈ పాఠం చదువండి.

I

వేముల,
10.10.2014.

ప్రియమైన లలితకు,

లలితా! ఎట్లున్నవు? నేను ఇక్కడ మంచిగున్న. ఈసారి బతుకమ్మ పండుగ సెలవుల్లో మా బడిపిల్లలం అందరం సంబురంగ విహారయాత్రకు పోయి వచ్చినం. అక్కడ మేం చూసిన విశేషాల గురించి నీకు ఉత్తరం రాస్తున్న.

సెలవుల మొదటిరోజే యాత్రకు అన్నీ తయారు చేసుకొని సాయంత్రం బడికి చేరుకున్నం. అప్పటికే బస్సు వచ్చి సిద్ధంగా ఉన్నది. అందరం వరుసగ బస్సు ఎక్కినం. నేను కిటికీ పక్కన కూర్చున్న. మా అమ్మానాయినలు జాగ్రత్తలు చెప్పి టాటా అంటుండగా బస్సు బయలుదేరింది. అందరికీ చెప్పలేని ఆనందం కలిగింది. కొద్దిసేపు ముచ్చట్లాడుకొని బస్సులోనే నిద్రపోయినం.

తెల్లారేసరికి నాగార్జునసాగర్ చేరుకున్నం. బస్సు దిగుతుంటే చల్లగాలి ఒంటికి తాకి మనసు పులకరించింది. అందరం స్నానంచేసి నాగార్జున సాగర్ ఆనకట్ట చూడటానికి పోయినం. అబ్బ ఎన్ని నీళ్ళో!... పెద్ద సముద్రం వలె కనిపించింది. చూడటానికి రెండు కండ్లూ చాలలేదు. చెప్పలేని ఆనందం వేసింది. డ్యాం చాల పొడవుగ ఉన్నది. ఇంత పెద్ద నిర్మాణం ఎట్లా కట్టారా! అని ఆశ్చర్యం వేసింది. అక్కడే ఫలాహారం తిని స్టీమరుమీద నాగార్జునకొండ చూడటానికి పోయినం. నీళ్ళపై ప్రయాణం చేస్తుంటే ఎంత సంబురంగ ఉండెనో! స్టీమరు నదిని చీల్చుకుంటూ పోతుంటే నీటి తుంపరలు నామీద పడి శరీరం ఝల్లుమన్నది. చుట్టూ ఎటు చూసినా నీళ్ళే! అటూ ఇటూ ఎత్తైన కొండలు. మలుపులు తిరిగిన విశాలమైన కృష్ణానది. ఆ ప్రకృతి అందాలు చూసి ఆనందించాల్సిందేకాని చెప్పడానికి మాటలు రావు. కొండలను దాటుకుంటూ పోయిన కొద్దిసేపటికి స్టీమరు ఒడ్డుకు చేరింది. ఇదే నాగార్జున కొండ అని మా సార్లు చెప్పంగనే అందరి కేకలతోటి ఆ ప్రాంతమంత మారుమోగింది. మేమందరం కొండను ఎక్కి చూస్తే అక్కడ విశాలంగ ఉన్న పార్కు కనిపించింది. ఎన్నోరకాల అందమైన పూలమొక్కలు కనిపించినయి. ఆ పార్కు